Ազգ
Azg armenian daily
2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1995, ՇԱԲԱԹ # 169 (923)

Ֆրանսիան սկսում է միջուկային փորձարկումները

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Այսօր Գրինվիչի ժամանակով 18.00-ին Փարիզը իրակա նացնելու է Խաղաղ օվկիանոսում նախատեսված միջուկային փորձարկումների ստորերկրյա առաջին պայթյունը: «Գրինփիս» բնապահպանական միջազգային կազմակերպության ներկայացուցիչները պատրաստվում են ծեղքել ֆրանսիացիների կազմակերպած արգելափակումը եւ խոչընդոտել միջուկային փորձարկման իրականացմանը: Միության տասը նավեր պատրաստ են բողոքի գործողության:

Ֆրանսիացիների համար անսպասելի բափ է ստացել բողոքի ցույցը Թահիթիում, որի մասնակիցները կարողացել են ներխուժել ֆրանսիական հատուկ զինվորական մասի տարածք՝ ոչ միայն պահանջելով չիրականացնել փորձարկումները, այլեւ անկախություն տալ Ֆրանսիական Պոլինեզիային, որն անցյալ դարի 80-ական թվերից Ֆրանսիայի անդրծովյան տարածքների թվում է:

Ֆրանսիայի նոր փորձարկումները կարող են ի չիք դարձնել միջազգային հանրության ջանքերը՝ կանխելու սպառազինությունների նոր մրցավազքը: Տայսօր բոլոր միջուկային տերությունները, բացի Չինաստանից, կասեցրել են միջուկային փորձարկումների նկատմամբ սահմանված մորատորիումը:

ՂԱՐԱԲԱՂ

Այսօր լրանում է ԼՂՀ անկախության հռչակման չորրորդ տարին

ԼՂՀ անկախությունը չի հակասում միջազգային նորմերին

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

Արդեն 8-րդ տարին է, ինչ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը գտնվում է տարբեր երկրների ոչ միայն քաղաքական գործիչների, այլեւ իրավագետների տեսադաշտում: Ճանաչվել որպես Խորհրդային Միության ներքին հիմնախնդիր, ղարաբաղյան ճգնաժամը վերածվեց միջազգային հակամարտությունների մի բարդ հանգույցի եւ դարձավ միջազգային իրավունքի առարկա: Հիմնախնդրի իրավական կողմը առ այսօր բազմաթիվ վիճաբանությունների տեղիք է տալիս, քանի որ ճգնաժամի կարգավորման մոտեցումներում ակնհայտ է երկու միտում: Երբ Ղարաբաղը հիմնական շեշտը դնում է ազգերի ինքնորոշման իրավունքի վրա, իրավունք, որը հաստատված է ՄԱԿ-ի հիմնադրական փաստաթղթերում, ապա հակառակ կողմը Ադրբեջանը, վկայակոչում է տարածքային ամբողջականության, սահմանների անխախտելիության սկզբունքները, որոնք, ինչպես հայտնի է, նույնպես արձանագրված են ՄԱԿ-ի կանոնադրությունում ու ԵԱՀԽ փաստաթղթերում:

Ներկայումս, երբ ղարաբաղյան ճգնաժամն այլեւս միջազգայնացված է, ներառելով հիմնախնդրի իրավական կողմի քննարկումը ծնում է կարեւոր ու հրատապ բնույթ: Որքանո՞վ են հիմնավորված արցախահայության պահանջները միջազգային իրավունքի տեսանկյունից: Արդյոք Լեռնային Ղարաբաղը ոտնահարո՞ւմ է միջազգային հանրության կողմից հարգված տարածքային ամբողջականության սկզբունքը, անտեսում սահմանների անխախտելիությունը: Այս հարցերին մենք խնդրեցինք պատասխանել ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտի տնօրեն Միխայել Հաջյանին:

«Քաղաքական ուժը ընդունելու րոպեն տարածված է այն բյուր կարծիքը, թե ղարաբաղյան ճգնաժամը բարդացել է ազգերի ինքնորոշման եւ տարածքային ամբողջականության սկզբունքների միջեւ գոյություն ունեցող հակասությունների պատճառով, ասաց Մ. Հաջյանը: Դա միանգամայն սխալ մոտեցում է, քանի որ նույն միջազգային փաստաթղթերում սեւով սպիտակի վրա գրված է, որ տարածքային ամբողջականության սկզբունքը գործում է միմիայն միջպետական, այլ ոչ ներպետական հարաբերություններում: Այսինքն՝ որեւէ պետության ամբողջականությունը կարող է խախտել միայն մեկ այլ ճանաչված պետության կամ պետությունների խմբի կողմից: Երբ ադրբեջանական կողմը պնդում է, թե Ղարաբաղը խախտում է նրա տարածքային ամբողջականությունը, ապա նա փաստորեն հաստատում է այն իրողությունը, որ ԼՂՀ-ն առանձին պետություն է: Հետաքրքիր է նաեւ այն, որ պաշտոնական Բաքուն համառորեն հրաժարվում է ճանաչել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախությունը: Այդ կերպ առած ադրբեջանա-ղարաբաղյան դիմակայությունը դիտարկվում է որպես ներպետական հարաբերությունների բնույթ ունեցող: Այսինքն՝ ինքն իսկ կամա-ակամա բանը հանգեցնում է ազգերի ինքնորոշման խնդրին, ինչի անկախության դեպքում ԼՂՀ-ն, որպես չճանաչված պետություն, բնականաբար, չի կարող խախտած լինել հարեւան պետության ամբողջականությունը»:

Տես # էջ 3

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Համագործակցության ուղիների սահմանափակումը խոչընդոտ հայ-ռուսական տնտեսական կապերում

«Այսօր, Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ կնքվել են երկկողմ համագործակցության 90-ից ավելի պայմանագրեր ու համաձայնագրեր, բայց այդ հարաբերությունները դեռ է ստանան նոր թափ ու զարգացում»: Այս տիպի գնահատական է տրվել հայ-ռուսական տնտեսական պատվիրակությունների ստորագրված արձանագրության մեջ, որն երեկ կառավարությունում ստորագրեցին Ռուսաստանի հատուկ հանձնարարությունների դեսպան Վսեվոլոդ Օլեանդրովը եւ ԱՊՀ-ի, նրա միության ու միջազգային տնտեսական հարաբերությունների հետ կապերի գծով նախարար Գագիկ Շահբազյանը:

Վսեվոլոդ Օլեանդրովը նշեց, թե բանակցությունների ընթացքում ճշգրտվել են նախկինում ստորագրված մի շարք փաստաթղթերի մանրամասները եւ ստորագրության է նախապատրաստվել մշակույթի, գիտության եւ կրթության բնագավառում համագործակցության մասին համաձայնագրի նախագիծը (որը կստորագրվի սեպտեմբերին Մոսկվայում կայանալիք հայ մշակույթի օրերի ընթացքում), նախապատրաստվել է դատապարտված անձանց փոխանցելու մասին պայմանագրի նախագիծը, ինչպես նաեւ փորձագետների մակարդակով քննարկվել են 1995 թ. մարտի 16-ին կնքված Հայաստանի տարածքում ռուսական ռազմական բազայի վերաբերյալ պայմանագրից բխող մի շարք համաձայնագրերի նախագծեր: Քննարկվել է նաեւ ՌԴ-ում մշտապես բնակվող Հայաստանի քաղաքացիների եւ ՀՀ-ում մշտապես բնակվող Ռուսաստանի քաղաքացիների իրավական կարգավիճակի մասին պայմանագրի նախագիծը, բայց այս խնդրի շուրջ բանակցությունները կշարունակվեն նաեւ հետագայում: Դեսպան Օլեանդրովը նշեց, թե տնտեսական համագործակցության հարցում միակ լուրջ դժվարությունը հաղորդակցության ուղիներն են:

Տես # էջ 2

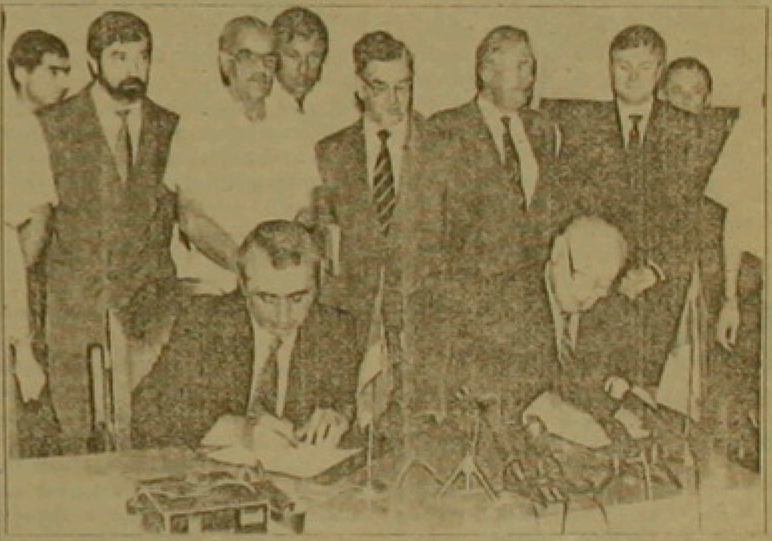

Կառավարությունը հավանություն տվեց 9+1 նախագծին

ՀՀ կառավարությունը հավանություն է տվել «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծին, որը ներկայացրել է ՀՀ տարածքային կառավարման գծով նախարար Ռոբերտ Բարսեղյանը: Համաձայն նախագծի, հանրապետության վարչատարածքային միավորներ են համարվում մարզերը, խենց տարածքում գտնվող համայնքները, մարզի կարգավիճակ ունեցող Երեւանը եւ նրա թաղային համայնքները: Մարզերը լինելու են Արագածոտն, Վայք, Արարատ, Արմավիր, Լոռի, Գեղարքունիք, Շիրակ, Սյունիք, Տավուշ: Մարզերում եւ Երեւանում նախատեսվում է պետական կառավարում, իսկ համայնքներում՝ տեղական ինքնակառավարում: Համաձայն ՀՀ կառավարության մամուլի կենտրոնի տեղեկատվության, մինչ այդ նախագիծը ՀՀ վարչական Հունիս Բաղդասարյանը նշել է, որ մարզերի կազմավորելիս են ամբողջական շրջանների միավորման ճանապարհով, առանց մասնատման եւ սահմանային փոփոխության: Մարզերի կազմավորման ընթացքում առաջնորդվել են մի շարք սկզբունքներով, այդ թվում տնտեսական բնութագրի, զարգացման հեռանկարների, պատմական խնդիրների, կոմունիկացիաների եւ այլնի: Իսկ մարզկենտրոնի ընտրության հիմքում ընկած է մարզի սպասարկման համար անհրաժեշտ ենթակառուցվածքների առկայությունը: Նախագիծը ներկայացվելու է ՀՀ Ազգային ժողովին:

ԼՏ

ԱՇԽԱՐՀ

1 մլն չինացիներ տուժեցին թայֆունից

Խաղաղ օվկիանոսում սկիզբ առած թայֆունը, որն այս տարի արդեն 9-րդն էր, պատճառ դարձավ մեծ մարդկային զոհերի եւ ավերածությունների: Հատկապես տուժեց չինական Գուանդուն նահանգը, որտեղ, նախնական տվյալների համաձայն, զոհվեց 30 եւ ծանր վիրավորվեցին տասնյակ մարդիկ, որոնք տեղափոխվեցին հիվանդանոցներ: Թայֆունից տուժեցին չինական 24, այդ թվում Գուանչժոու, Շենժեն եւ Ջուհայո քաղաքների շուրջ մեկ մլն բնակիչներ:

Չեչնիա. Զենքի հանձնման ժամկետը սեպտեմբերի 5-ն է

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Այսօր Գրոզնիում սկսվեց զենքի կամավոր հանձնումը: Վերջինիս ժամկետը նշանակվել է մինչեւ սեպտեմբերի 5-ը: Այդ ժամկետը լրանալուն պես զենքը բնակիչներից կառգրավվի համաձայն Ռուսաստանի օրենսդրության: Այդ մասին ասվում է Գրոզնիի պարետ, գեներալ լեյտենանտ Արկադի Բասկաեւի հայտարարության մեջ, որով նա դիմել է մայրաքաղաքի բնակչությանը: Լրագրողների հետ զրույցելիս նա նշեց, որ դա չի կրում վերջնագրի բնույթ: Համընդհանուր խուզարկումներ սեպտեմբերի 5-ից հետո քաղաքում չեն ծրագրվում: Սակայն փողոցներում զենքով մարդկանց ի հայտ գալն առանց այն կրելու իրավունքի, կարգելվի: Հանձնման դեպքում նախատեսվում է նյութական պարգեւատրում՝ 800 հազարից մինչեւ 1 մլն. ռուբլի:

ՏԱՐԱԾՔ

ԵԱՀԿ պատվիրակությունը սեպտեմբերի 3-ին կժամանի Երեւան

Սպասվում է, որ սեպտեմբերի 3-ին Բաքվից Երեւան կժամանեն ԵԱՀԿ նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ Ստանիսլավ Պչիոտսկին, նրա դաշտային օգնականները եւ Հունգարիայի դեսպանատան տեղակալ Անդրե Էրտեշը: Այդ մասին Սնարինին հայտնեցին ՀՀ ԱԳՆ մամլո ծառայությունից: Նախատեսվում է Հայաստանի ղեկավարության հետ քաղաքական խորհրդակցություն անցկացնել սեպտեմբերի 4-ին Մոսկվայում նախատեսված եւ Լեռնային Ղարաբաղին նվիրված բանակցությունների հերթական փուլից առաջ:

ՍՆԱՐԻՆ

Երեւան-Թբիլիսի երկաթգիծը չվերագործարկվեց

Ինչպես տեղեկացրել էր Փաստ լրատվական գործակալությունը, սեպտեմբերի 1-ից պետք է վերականգնվեր Երեւան-Թբիլիսի երկաթգծի երթեւեկությունը: Հայաստանի երկաթգծի վարչության պետ Վլադիմիր Սարիյանցից տեղեկացանք, որ գնացքների երթեւեկությունը դեռեւս չի վերսկսվել: Դա պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ վրացական եւ հայկական կողմերի միջեւ դեռեւս չեն ճշտվել փոխադրավարձի սակագները: Հավանական է, որ մոտ օրերս այս հարցը կքննարկեն Հայաստանի եւ Վրաստանի վարչապետները:

Վ. Ս.

ԲՈՍՆԻԱ

Ռազմական գործողությունները մտնում են դիվանագիտական փուլ

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Բոսնիայում ռազմական գործողությունները, կարելի է ենթադրել, ավարտվում են, իսկ տարածաշրջանում իրադարձությունները կրկին անցնում են դիվանագիտական փուլ: Նրա կենտրոններից մեկը դարձել է Ժնեւը, որտեղ տեղի են ունեցել մի շարք կարեւոր բանակցություններ եւ խորհրդակցություններ: ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնական Ռիչարդ Հոլբրուկը, հանդիպելով Թուջմանին, հայտարարեց, որ իր զրուցակիցը հաստատեց իր համաձայնությունը ամերիկյան խաղաղ ծրագրին: Այժմ բոսնիական սերբերի ներկայացուցիչները բանակցություններին կմասնակցեն սերբական պատվիրակության կազմում: Ռ. Հոլբրուկը հայտնել լրագրողներին, որ Վաշինգտոնը առաջարկել է կրկին հավաքել շփման խումբը: Գալիք շաբաթվա վերջին կայանալիք նիստին ամերիկյան կողմը մտադիր է տեղեկացնել Ռուսաստանի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի ներկայացուցիչներին, ինչպես նաեւ մի քանի միջնորդ Կարլ Բիլդին բանակցությունների մասին երեկ պայմանավորված առաջխաղացման վերաբերյալ: Նա ընդունեց նաեւ Բոսնիայի եւ Հերցեգովինայի Հանրապետության արտգործնախարար Մուհամեդ Շաքիրբեյին: Հանդիպման ժամանակ կարեւորվել է երկու հանրապետությունների դիրքորոշումների համաձայնեցման անհրաժեշտությունը, հիմք ընդունելով Վաշինգտոնի համաձայնագիրն ու ռազմական համագործակցության Սպլիտի հռչակագիրը կապված տարածքային ճգնաժամի կարգավորման հետ:

Լեոնիդ Կուչման առաջարկել է Կիեւում անցկացնել բոլոր շահագրգիռ կողմերի հանդիպում Բոսնիայի խնդրով խաղաղ բանակցություններ անցկացնելու նպատակով: Խորվաթիայի նախագահ Թուջմանն արդեն տվել է իր համաձայնությունը մասնակցել Կիեւյան հանդիպմանը: Դրական արձագանք եղավ նաեւ Բելգրադից: Առայժմ պատասխան չկա Բոսնիայի եւ Հերցեգովինայի Հանրապետության նախագահ Իզեթբեգովիչից:

digitised by A.R.A.R.@

տեղական

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Հաղորդակցության ուղիների սահմանափակումը խոչընդոտ...

Սկիզբը էջ 1

Նույնը հաստատեց նաեւ ՌԴ պատվիրակության անդամ, Միջազգային տնտեսական կոմիտեում ՌԴ լիազոր ներկայացուցիչ նախարար Ալեքսանդր Սմիռնովը: Նրա ասելով, հայ-ռուսական տնտեսական հարաբերությունները շատ ավելի սերտ կլինեն, եթե երկու երկրները կարողանան լուծել ծանր մետաղների կամ այլ մեծ չափի բեռների տեղափոխումը: Նախարար Սմիռնովը նշեց նաեւ, որ Հայաստանը միշտ էլ մասնագիտացված է եղել տնտեսության որոշ ճյուղերում, հատկապես մեքենաշինության եւ ռազմարդյունաբերության մեջ եւ հայտնի է եղել իր գիտական մեծ պոտենցիալով: Այժմ կրկին վերականգնվում են նախկին կապերը: Ալ. Սմիռնովը գոհունակությամբ հայտնեց, թե Հայաստանը մարում է 1993-94 թթ. «Ռոսկոնտրակտին» ունեցած իր 38-39 մլն. դոլարի պարտքը, ինչպես նաեւ ժամանակին ապահովում նախատեսված առաքումները: ՌԴ նախարարը հայտնեց նաեւ, թե ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի հետ հանդիպումների ժամանակ ՌԴ եւ ՀՀ միջեւ մինչեւ 2000 թվականը առեւտրատնտեսական պայմանագիր կնքելու շուրջ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել:

Ա. Հ.

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ադրբեջանն ինքը անկախություն տրամադրեց Ղարաբաղին

«Անկախ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության մասին 1991 թ. սեպտեմբերի 2-ի հռչակագիրն ընդունվել է ոչ միայն միջազգային նորմերին, այլեւ Ադրբեջանի օրենսդրությանը լիովին համապատասխան: Այդ մասին «Ազգի» թղթակցին ասաց ԼՂՀ արդարադատության պետական վարչության պետ Յուրի Հայրապետյանը: Ադրբեջանի Գերագույն խորհուրդը փաստորեն ինքն անկախություն տրամադրեց Լեռնային Ղարաբաղին, 1991 թ. հոկտեմբերի 18-ին ընդունելով ադրբեջանական հանրապետության պետական անկախության մասին սահմանադրական ակտը, որը շարունակում է 1991 թ. օգոստոսի 30-ին ընդունված Ադրբեջանի անկախության մասին հռչակագրի գաղափարները»:

Ինչպես հայտնի է, այդ ակտում Ադրբեջանը վճռականորեն ամրագրում է միութենական ժառանգությունից իր հրաժարումը: Ադրբեջանական ԽՍՀ կազմավորումը հիշյալ փաստաթղթում դիտվում է իբրեւ Ռուսաստանի «զինված ագրեսիայի, անեքսիայի եւ բռնազավթման հետեւանք»: Խորհրդային Միության կազմավորման մասին 1922 թ. պայմանագիրը զավթողական է համարվում եւ «ստորագրման պահից Ադրբեջանին վերաբերող մասով անվավեր»: Բացի այդ, հիշյալ ակտում հաստատվում է, որ «Ադրբեջանը 1918 թ. մայիսի 28-ից մինչեւ 1920 թ. ապրիլի 28-ը գոյատեւած ադրբեջանական հանրապետության իրավահաջորդն է»:

Այդպիսով, 1920 թ. ապրիլի 29-ից մինչեւ 1991 թ. օգոստոսի 30-ի ժամանակահատվածում ընդունված խորհրդային բոլոր օրենքները Բաքվի կողմից անվավեր են հայտարարվում:

«Որեմն, անվավեր է ճանաչվում նաեւ Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանի կազմի մեջ մտցնելու մասին 1923 թ. կոմունիստների որոշումը, ասաց Յուրի Հայրապետյանը, ինչից հետեւում է այն եզրակացությունը, որ Ադրբեջանն ինքն անկախություն տրամադրեց Ղարաբաղին, չեղյալ հայտարարելով խորհրդային ժամանակ ընդունած բոլոր օրենքները»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հնարավո՞ր է վճարել ջեռուցման վարձը

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Առաջիկա ձմռանը ջեռուցումը Երեւանի բնակիչների վրա կնստի մի կլորիկ գումար: Օրերս հաստատված սակագների համաձայն, Հայաստանի մայրաքաղաքում կենտրոնացված ջեռուցման արժեքը կկազմի բնակմակերեսի 1 քմ-ի դիմաց 1000 դրամ, Սնարքին հայտնեցին Երքաղխորհրդի մամլո ծառայությունում: Անցյալ ձմռանը ջեռուցման վարձը կազմել է 360 դրամ: Երեւանցիները մինչեւ օրս մուծել են բյուջեում սպասվող մուտքերի 30 տոկոսից քիչ ավելին:

Բնական գազ որոշ բնակավայրերում

Հանրապետության արդեն շուրջ մեկուկես տասնյակ բնակավայրեր, հիմնականում Սեւանի, Հրազդանի, Աբովյանի շրջաններում, բնական գազ են ստանում, հայտնեց «Հայգազարդ» պետական կոնցեռնի նախագահ Ռոլանդ Ադոնցը: Գազամատակարարումը հնարավոր է միայն ցանցի վերստուգումից ու վերանորոգումից հետո եւ կանխավճար մուծելու դեպքում. գյուղ մտնող գազի խողովակի մուտքի վրա տեղադրվում է ընդհանուր հաշվիչ: Կանխավճարի հավաքագրումը իրականացնում են գյուղխորհուրդները, որոնք պայմանագիր են կնքում «Հայգազարդի» հետ, այդ մասին բոլոր գյուղխորհուրդները տեղեկացվել են: Բնական գազի 1000 խմի գինը կազմում է 64 դոլարին համարժեք դրամ:

Արմենպրես

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Ծնողները կառավարությունից խնդրում են լրացուցիչ տեղեր

Սեպտեմբերի 1-ին հանրապետության կառավարության շքամուտքն ու մերձակայքը օղակել էին բազմաթիվ դիմորդների ծնողներ: Նրանք վարչապետի անունով գրած դիմումի մեջ հայտնում են, որ «երեխաները հաջողությամբ հանձնելով ընդունելության քննությունները կիսանցումային միավորներով դուրս են մնացել մրցույթից: Լրացուցիչ վճարովի տեղեր հատկացնելու խնդրանքով դիմել ենք նախարարությանը, ուր պատասխանել են, որ համաձայն կառավարության որոշման, այս ուսումնական տարում լրացուցիչ տեղեր չեն տրվելու: Խնդրում ենք վերանայել որոշումը եւ լրացուցիչ վճարովի տեղեր հատկացնել»:

Ծնողներն ու դիմորդները դժգոհում էին, որ նույնքան միավորներ հավաքածների մի մասն ընդունվել է, որոնց «առավելություն են բերել մասնագիտական համարվող առարկաներից ստացած բարձր միավորները», մի բան, որն ըստ նրանց, ընդունելության հայտարարությունների մեջ չի նշվել: Նրանց համոզմամբ, չարաշահումներ են թույլ տրվել բողոքարկված գնահատականները վերանայելիս (նախատեսված 2 օրվա փոխարեն, պատասխանները տրվել են 7 օրվա ընթացքում):

Դիմորդների ծնողները միեւնույն խնդրանքով դիմել են նաեւ հանրապետության նախագահին:

Յու. Ս.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Զոհված ազատամարտիկների երեխաներին՝ օգնություն

Օգոստոսի 31-ին Երեւանի Սպանդարյանի շրջանի ՆԳ բաժնի կոլեկտիվը «Հայաստանի զոհված ազատամարտիկների ընտանիքների միության» Սպանդարյանի շրջանում բնակվող զոհված ազատամարտիկների երեխաներին է հանձնել դրամական օգնություն, որից հետո կազմակերպվել է տոնահանդես: «Հայաստանի զոհված ազատամարտիկների ընտանիքների միության» Սպանդարյանի շրջանի խորհրդի նախագահ Սուսաննա Անտոնյանը եւ միության կենտրոնական խորհրդի անդամ Գագիկ Սաղաթելյանը շնորհակալական խոսքում նշել են, որ հայրենիքի պաշտպանության համար կյանքը նվիրաբերած ազատամարտիկների զավակները արժանի են համընդհանուր հոգածության:

Գ. Մ.

Ղարաբաղի դպրոցները պատրաստ են նոր ուստարվան

Ինչպես հայտնեց ԼՂՀ ժողկրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության ժողկրթության վարչության պետ Սլավիկ Ասրյանը, 95-96 թթ. ուստարում հանրապետության տարածքում կգործի 156 հանրակրթական դպրոց, որը նախորդ ուստարվա համեմատությամբ ավելի է 6-ով: Նոր դպրոցները հիմնականում բացվել են Մարտակերտի շրջանում: ԼՂՀ բոլոր հանրակրթական դպրոցները պատրաստ են նոր ուստարվան: Վերանորոգման աշխատանքները հիմնականում իրականացվել են ոչ բավարար վիճակում գտնվող դպրոցներում: Ինչպես եւ անցյալ տարի, այս տարվա սեպտեմբերի 1-ին դպրոցի շեմին ոտք կդնեն մոտ 2650 առաջին դասարանցիներ: Բոլոր առարկաների գծով ուսուցչական կադրերի պակաս է զգացվում, մանավանդ Հադրութի եւ Մարտակերտի շրջաններում, վերջում ասաց Ս. Ասրյանը:

ԼՂՀ. Սպասվում է աշխատավարձի բարձրացում

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության բյուջետային ոլորտի աշխատողների սոցիալական պաշտպանվածության բարելավման նպատակով ԼՂՀ կառավարությունը օրերս որոշել է հաստատել բյուջետային աշխատողների աշխատավարձերի բարձրացման 1996-98 թվերի ժամանակացույցը: Այդ կապակցությամբ հանրապետության էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների նախարարությանը հանձնարարվել է եռամսյա ժամկետում շահագրգիռ նախարարությունների հետ համատեղ կառավարությանը ներկայացնել առաջարկություններ հիշյալ ժամանակացույցերի միջոցառումների մասին: Բյուջետային ոլորտի աշխատողների իրական միջին ամսական աշխատավարձը կբարձրանա ավելի քան հինգ անգամ: Որոշումը ստորագրել է ԼՂՀ վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանը:

Ղ. Ա.

Գյումրի. Նաեւ նոր մասնագիտություններ

Սեպտեմբերի 1-ը առաջին անգամ որպես ուսանողներ դիմավորեցին Գյումրիի Միքայել Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի ընդունելության քննություններում հաջողության հասած 395 երիտասարդներն ու աղջիկները: Նրանցից 34-ը, ինչպես նաեւ այս տարի առաջին անգամ Ջավախքից գործուղված 12 դիմորդներ ընդունվել են արտամրցութային կարգով: Բուհի 6 ֆակուլտետներում այժմ պետպատվերով եւ վճարովի ուսուցման համակարգով ուսանում են շուրջ 1500 ապագա մանկավարժներ՝ 16 մասնագիտությունների գծով: Ինչպես տեղեկացրեց ինստիտուտի ռեկտոր պրոֆեսոր Սամվել Սարգսյանը, այս տարի ընդունելություն է կատարվել նաեւ երկու նոր բացված բաժիններում: Մեկը՝ անգլերեն լեզու, ռուսաց լեզու եւ գրականություն, մյուսը՝ ժուռնալիստիկա: Անվճար եւ վճարովի համակարգով առաջինում ընդունվել է 15, երկրորդում՝ 20 մարդ:

Արդեն երկրորդ տարին՝ ընդունելության հարցում նախարարության իրավասությունները Գյումրիում ու Վանաձորում հանձնվում են տեղական իշխանություններին: Վերջիններիս կազմած քաղաքային հանձնաժողովն էլ կենտրոնացված կարգով անցկացրել է երկու քաղաքի պետական բուհերի ընդունելության քննությունները: Թեստային մրցույթը եւ ուսանողների ընտրությունը կատարվել է հաշվողական տեխնիկայի օգնությամբ:

Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի Գյումրիի կրթահամալիրի տնօրեն, դոցենտ Սամվել Հարությունյանը հայտնեց, որ այս ուստարում իրենց բուհ են ընդունվել 113 դիմորդներ, որոնցից 71-ը՝ պետպատվերով: Մեքենաշինության տեխնոլոգիա եւ թեթեւ արդյունաբերության տեխնոլոգիա մասնագիտություններից բացի, այստեղ վերաբացվել է նաեւ արդյունաբերական ու քաղաքացիական շինարարության բաժին:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Արդարադատության նախարարությունը չի գրանցում ԱԺՄ-ի «Այժմ»-ը

Այսօր իրողությունն այն է, որ 1991-ին հիմնադրված ԱԺՄ կուսակցությունը հայրենական լավ թե վատ ընդդիմության հայտնի եւ ազդեցիկ քաղաքական կազմակերպություններից է: Եւ բնական ու արդարացված է սեփական մամուլն ունենալու պահանջը: ՀՀ «Մամուլի եւ զանգվածային լրատվության մյուս միջոցների մասին» օրենքը նման իրավունք է վերապահում նաեւ քաղաքական կազմակերպություններին (հոդված 7), եւ «Այժմ» օրաթերթի ստեղծման գործին ուղղված համապատասխան գործողությունները կոչված էին կարծես թե ցուցադրել նախկին խորհրդարանի կողմից ընդունված առաջին օրենքներից մեկի ուժը: Դեռեւս 1995-ի մարտ ամսին ՀՀ արդարադատության նախարարություն է ուղարկվել ԱԺՄ կուսակցության «Այժմ» օրաթերթի կանոնադրությունը, այն գրանցելու նպատակով: Ապրիլի 18-ին կուսակցությունը ստանում է պատասխան մի նամակ, ուր մերժվում է թերթի գրանցումը այն պատճառաբանությամբ, որ ներկայացված կանոնադրությունն ընդհանուր առմամբ չի համապատասխանում մամուլի մասին օրենքին: Հետաքրքիրն այն է, որ ՀՀ արդարադատության նախարարության լրատվական միջոցների գրանցման վարչության պետ պարոն Մեհրաբյանի գրչով ստորագրված մերժումը, ԱԺՄ վարչության անդամ Վովա Յախվերդյանի վկայությամբ, չէր քննարկվել նախարարության կոլեգիայում: Մինչդեռ «հիշյալ նախարարության վարչությունը լիազորված է ընդամենը տվյալ հարցը նախապատրաստել եւ ներկայացնել նախարարության կոլեգիայի քննարկմանը, որի որոշումը միայն եւ կարելի է համարել օրինական»:

Ապրիլի 28-ին արդարադատության նախարար պրն. Ստեփանյանի հասցեով ուղարկվում է կուսակցության արդեն երկրորդ գրությունը, «լրատվական միջոցների գրանցման վարչության հետ համաձայնեցված փոփոխություններով»: Այնուամենայնիվ հետագա ամիսներին եւ մինչ օրս որեւէ պատասխան դեռ չի ստացվել: Պարոն Յախվերդյանի համաձայն, ԱԺՄ-ն նույնիսկ օրաթերթի գրանցվելու դեպքում նախատեսում է դատի տալ արդարադատության նախարարությանը համապատասխան գործողությունների ուշացման (օրենքի 8-րդ հոդված) եւ առանց կոլեգիայի որոշման մերժելու կապակցությամբ:

Ա. Դ.

Այսօր Երեւանում կկայանա փոքր օբյեկտների առաջին աճուրդը

ՀՀ աճուրդների կենտրոնում մեզ հայտնեցին, որ մինչ այժմ բաժանորդագրությանը մասնակցած 34 ձեռնարկություններից միակ ձեռնարկությունը, որի համար թեր բաժանորդագրություն արձանագրվեց (օգոստոսի 29-ին), Երեւանի «Պոլիպլաստ» գործարանն է (բաժնետոմսերի նախնական քանակը 34354, բաժանորդագրված բաժնետոմսերինը 8056): Աճուրդների կենտրոնի տնօրեն Ա. Շամշյանը դա բացատրեց նրանով, որ ձեռնարկությունը չէր մասնակցել փակ բաժանորդագրությանը: Կենտրոնում բաժանորդագրությունը կայացել է 23 տոկոսով, այսինքն, պակասել է ընդամենը 2 տոկոս եւ փաստորեն ձեռնարկությունը կշահեր, երբ ներկայացներ իրեն վերապահված 16 տոկոսը: Չնայած վերջնական արձանագրությունը կազմելուն դեռ 3 օր կա, բայց ամեն ինչ պարզ է: Արձանագրությունը կներկայացվի սեփականաշնորհման եւ ապապետականացման հանձնաժողովին, որը հայտարարությամբ հանդես կգա կառավարության առաջ: Կառավարությունը որոշում կկայացնի ձեռնարկությունը կրկնական բաժանորդագրության ներկայացնելու կամ լուծարելու մասին: Ի տարբերություն «Պոլիպլաստի», 33 ձեռնարկություններից 23-ում տեղի է ունեցել գերբաժանորդագրություն: Սեպտեմբեր ամսին նախատեսվում է ավարտել Ջրառատի թռչնաբուծական ֆաբրիկայի, Արտաշատի գինու գործարանի, «Գեղամա» բաց բաժնետիրական ընկերության, Վանաձորի ճշգրիտ հաստոցների գործարանի բաժանորդագրությունը: Ավելի ուշ բաժանորդագրության կներկայացվեն Երեւանի ծխախոտի կոմբինատը, շամպայն-գինիների գործարանը եւ այլն:

Փոքր օբյեկտների աճուրդ կազմակերպելու լայն ծրագիր է մշակվել: Այսօր, սեպտեմբերի 2-ին, Երեւանում կկայանա առաջին աճուրդը: Սեպտեմբերի 9-ին Վանաձորում աճուրդի կդրվեն 31 փոքր օբյեկտներ, ապա սեպտեմբերի 16-ին, աճուրդ կկայանա Ստեփանավանում (24 օբյեկտ), 17-ին՝ Դիլիջանում (14), 23-ին Գյումրիում (29), 24-ին Սիսիանում (14): Սեպտեմբեր ամսին առաջին անգամ լոտային աճուրդի եղանակով կսեփականաշնորհվի «Անահիտ» ձեռնարկությունը:

Պարոն Շամշյանը կարեւորեց մամուլի եւ հեռուստատեսության դերը: «Նախկինում հեռուստահաղորդումներ էին պատրաստում առանձին գործարանների մասին: Եթե վերականգնվեն այդ ավանդները, բաժանորդագրությունն ավելի արդյունավետ կանցնի»:

Ա. Գ.

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 6 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ տառատեսակները ՊՈՂԵԼ ՊԱՏԱԼԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Սկիզբը էջ 1

Լեռնային Ղարաբաղի հարցը, Մ. Հաջյանի կարծիքով, ներկայումս փոխադրված է դիվանագիտության ոլորտ, որտեղ, ինչպես հայտնի է, կարեւոր, իսկ երբեմն էլ վճռորոշ նշանակություն են ձեռք բերում հիմնախնդրի երանգներն ու դրանց ճշգրիտ ներկայացումը քննարկող ու միջնորդ կողմերին, առհասարակ հասարակական կարծիքին: Շատ հաճախ, նշեց դեսպանատան տնօրենը, ԼՂՀ կազմավորումը եւ միջազգային ճանաչման գործընթացը դիտարկվում են իբրեւ քաղաքական կամքի արտահայտություն: Բայց այստեղ, վերջին հաշվով, որոշիչ դեր պետք է կատարեն իրավա-

Այսօր լրանում է ԼՂՀ անկախության հռչակման չորրորդ տարին

ԼՂՀ անկախությունը չի հակասում միջազգային նորմերին

կան հենքերը: Ըստ Հաջյանի, նախ եւ առաջ պետք է հաշվի առնվեն նախկին ԽՍՀՄ սահմանադրական իրավունքի այն յուրահատկությունները, որոնք հիմք հանդիսացան նրա կազմի մեջ մտնող միութենական հանրապետությունների, որպես նորանկախ պետությունների, միջազգային ճանաչման համար: Դրանցից առաջինը ԽՍՀՄ-ից անջատվելու իրավունքն է՝ հիմնված ինքնորոշման սկզբունքի վրա եւ ամրագրված ԽՍՀՄ սահմանադրությամբ: Ցավոք, մասնագետները, նշեց Մ. Հաջյանը, երբեմն մոռանում են սահմանադրական իրավունքների իրավաբանական մեխանիզմները բացահայտող ԽՍՀՄ օրենքների մասին: Մասնավորապես, «ԽՍՀՄ կազմից խորհրդային հանրապետության դուրս գալուն առնչվող հարցերի լուծման կարգի մասին» 1991 թ. ապրիլի 3-ի օրենքը, որի մեջ բացահայտված են ազգերի ինքնորոշման, ընդհուպ մինչեւ անջատման, մեխանիզմները, նախատեսում էր ինքնորոշման իրավունք ոչ միայն խորհրդային հանրապետությունների, այլ նաեւ, ուրիշ պայմանների առկայության դեպքում, ինքնավարությունների եւ հավաք բնակվող ազգախմբերի համար: Այդ օրենքի 3-րդ հոդվածը, մասնավորապես, հռչակում է հետեւյալը. «Իր կազմում ինքնավար հանրապետություններ, ինքնավար մարզեր եւ ինքնավար օկրուգներ ունեցող միութենական հանրապետությունում հանրաքվեն անցկացվում է յուրաքանչյուր ինքնավարության համար առանձին: Ինքնավար հանրապետությունների եւ ինքնավար կազմավորումների ժողովուրդներին իրավունք է վերապահվում ինքնուրույնաբար վճռել Միությունում կամ նրանից անջատվող միութենական հանրապետության կազմում մնալու հարցը, ինչպես եւ սեփական պետական-իրավական կարգավիճակի հաստատումը: Միութենական հանրապետության, որի տարածքում կան տվյալ տեղանքում բնակչության մեծամասնություն կազմող հավաք բնակվող ազգախմբեր, հանրաքվեի արդյունքներն ամփոփելիս այդ տեղանքների բնակչության արդյունքները հաշվարկվում են առանձին»:

Առնվազն զարմանալի է, ասաց Մ. Հաջյանը, որ խաղաղագետներն ու դիվանագետները գիտակցաբար, իսկ գուցեեւ ոչ գիտակցաբար անտեսում են նախկին ԽՍՀՄ այդ սահմանադրական մեխանիզմնե-

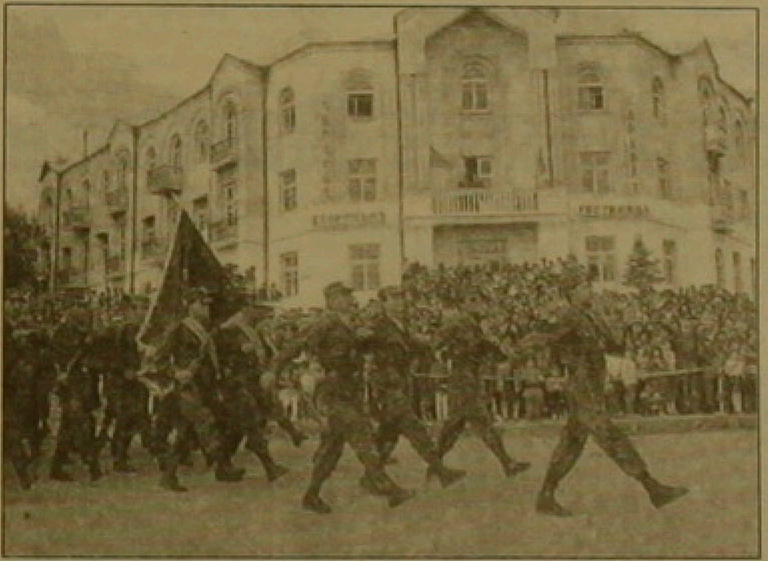

րը: Իսկ ահա ԼՂԻՄ-ը նախկին Միության տարածքում միակ ինքնավարությունն էր, որը 1991 թ. աշնան բարդ իրավիճակում լիովին օգտագործեց ԽՍՀՄ սահմանադրությամբ նախատեսված իրավունքներն ու հնարավորությունները՝ հայտարարելով իր անկախության մասին եւ անցկացնելով օրենսդրությամբ պահանջվող հանրաքվե: Ինչպես հիշում եք, 1991 թվականի օգոստոսի 30-ին Ադրբեջանի Գերագույն խորհուրդն ընդունել էր հռչակագիր պետական անկախության վերականգնման մասին: Նման պայմաններում միանգամայն համաձայն ու միութենական օրենսդրության դրույթներին համապատասխան էր սեպտեմբերի 2-ին Լեռնային Ղարաբաղի անկախության վերաբերյալ Ստեփանակերտում ընդունված հռչակագիրը: Իրականացնելով ԽՍՀՄ կազմից միութենական հանրապետության դուրս գալու դեպքում սեփական հանրաքվե անցկացնելու եւ իր պետական-իրավական կարգավիճակի հարցադրման մասին օրենքով նախատեսված իրավունքը, Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունները որոշում ընդունեցին դեկտեմբերի 10-ին հանրաքվե անցկացնել հետեւյալ հարցով. «Համաձա՞յն եք, որ հռչակված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը լինի իր զարգացման ձեւերը այլ պետությունների եւ համակցությունների հետ ինքնուրույնաբար որոշող անկախ պետություն»: Ուշագրավ է, որ մարդու իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրն անցկացված այդ հանրաքվեին ձայնի իրավունք ունեցող 132.328 քաղաքացիներից քվեարկությանը մասնակցեց 108836 մարդ (82,25 տոկոս): Ընդ որում «կողմ» քվեարկեց 108.615 (99,89 տոկոս), «դեմ»՝ 24 (0,02 տոկոս) մարդ, 96 քվեաթերթիկ ճանաչվեց անվավեր: Միջազգային եւ միութենական նորմերով անցկացված հանրաքվեի արդյունքները հաստատեցին անկախ միջազգային դիտորդները:

«ԼՂՀ անկախության հռչակումը անբիծ է իրավական տեսանկյունից, վերջում ասաց Միքայել Հաջյանը: Հուսանք, որ միջազգային ընկերակցությունն ի վերջո անկողմնակալ վերաբերմունք կցուցաբերի ազգերի ինքնորոշման իրավունքների նկատմամբ եւ, նկատի առնելով վերոհիշյալ իրավական գործոնները, կճանաչի նորաստեղծ պետության անկախությունը»:

ԴԻԼԻՋԱՆՅԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ

«Հզորությունները կան, ծավալներն են նվազել»

Դիլիջանի քաղխորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Լյովիկ Մարտիրոսյանի հետ մեր զրույցն սկսվեց քաղաքի ջրամատակարարման խնդրին անդրադառնալով: Սովորական դիլիջանյան ամառ էր, երբեմն՝ խոնավությամբ հագեցած անտանելի շոգ, երբեմն՝ մառախլապատ, աշնանային օրերի զովություն եւ տեղաբնակի ու հյուրերի համար բազմաթիվ այլ կենցաղային դժվարությունների մեջ հաճախ օրերով խմելու ջրից զրկված լինելը ամենաանտանելին էր: Ջուրը տրվում է գրաֆիկով, օրական մի քանի ժամ, այն էլ ծորակից ջրի փոխարեն ոչ ինչ, դեղնում միայն խշշոց է լսվում...

- Չորային տարի է, համաձայնեց պրն. Մարտիրոսյանը, իսկ մեր բնակիչները բանջարանոցներ շատ ունեն: Բոլո՛ր բնակիչները: Նկատի ունեմ ոչ միայն տնամերձ հողամասերը, այլեւ վարձակալական հիմունքներով մեզ տրված հողերը: Հիմա բոլորն էլ գյուղատնտեսությամբ զբաղվում են, իսկ մենք ոռոգման տեխնիկական ջուր չունենք, բացի մի քանի թաղամասից, եւ ժողովուրդը բանջարանոցներն ու այգիները ջրելու համար հիմնականում օգտագործում է խմելու ջուրը: Պատկերացրեք, Բլդան գետի մաքրման կայանից 90 լիտր/վայրկյան ջուրը մինչեւ Պապանինո թաղամասի ավազանն է հասնում՝ 5 լիտր էլ չի մնում: Երեք մաքրման կայանների հզորությունը 210 լիտր/վայրկյան է, «Պուճուր Դիլի» կոչվող հանդամասի բնական աղբյուրների հոսքը 13 լիտր/վայրկյան է, 2 լիտր էլ ունենք Շամախյան թաղամասում, եւ այդքանից հետո մենք բնակչությանը չենք կարողանում ապահովել, թեեւ ըստ հաշվարկների, պետք է լիուլի բավարարված լինեինք: Հատկապես ամառվա ամիսներին ենք դժվարանում: Դրա համար «Մեծ Թալա» կոչվող հանդամասի ջուրը, 6-7 լիտր/վայրկյանում, ուզում ենք տեղափոխել Թախտա թաղամաս: Դա մեզ օրական 600-700 տոննա ջուր կտա: Այս թաղամասի բնակիչների պրոբլեմը թեկուզ մասնակիորեն լուծելու դեպքում ավելացածը կտանք Շամախյան թաղամասի բնակիչներին: Մի գաղտնիք էլ կա. այն ժամանակ, երբ իշխանությունը այս ու այն կողմ էր «ծռվում», բնակիչները զանգվածաբար ապօրինի միացումներ են կատարել մեր տրանզիտ ջրագծերից:

- Չի՞ կարելի դրանք անջատել:

- Իհարկե, կարելի է, բայց... վեճ ու կռիվ: Դու կանջատես, նա գիշերն է լի գաղտնի կմիացնի: Պրոբլեմն այդպես չի՛ լուծվի. մարդուն ոռոգման ջուր պիտի տաս, որ խմելու ջուրը խնայի: Թե չէ ի՞նչ էլ անես՝ այգին ջրելու է, թեկուզ՝ դույլերով:

- Բնակչությանը ոռոգման ջուր հասցնելու Ձեր ձգտումը շատ ազնիվ է, բայց դա շինարարական աշխատանքի մեծ ծավալ է ենթադրում: Միջոցներ ունե՞ք, կարողություններ կա՞ն: Շինարարություն կատարվո՞ւմ է, թե՞ ոչ:

- Հիմնականում բարեկարգման աշխատանքներ ենք կատարում: Այս տարի այդ նպատակով հատկացրել ենք մոտ 8 մլն դրամ: Փոսային նորոգում ենք արել, հենապատերն ամրացրել, եզրաքարեր տեղադրել: Խճապատել ենք Շամախյան թաղամաս տանող ճանապարհը: Մայիսին անձրեւներ եղան, հսկայական խանդակներ էին առաջացել, լցրեցինք հարթեցրինք ու խճապատեցինք: Դեռ մի 4 մլն դրամի աշխատանք էլ այստեղ պիտի կատարենք:

- Իսկ քաղաքի բյուջեն դա թույլ տալի՞ս է:

- Դա մենք տեղական բյուջեի գերակատարման հաշվին ենք անում: Հենց այդ գումարներով էլ վերանորոգել ենք թիվ 3 միջն. դպրոցի տանիքը, որ հիմա երգչախմբային ընկերության շենքում է տեղադրված: 8 մլն դրամ միայն այդ նպատակով ենք ծախսել, հարթ տանիք էր, կառուցել ենք բոլորովին նորը, սովորական երկկողմանի թեքությամբ: Հիմա մեծ ծավալի աշխատանք ենք կատարում նաեւ թիվ 4 մանկապարտեզում, այն վերափոխում ենք դպրոցի, որովհետեւ 4րդ միջն. դպրոցը երկրաշարժից վնասվել էր, քանդեցինք ու հիմա դպրոց չունենք...

- Իսկ մանկապարտե՞զն ինչ եք անելու:

- Այդ միկրոշրջանում երեք մանկապարտեզ ունենք, որտեղ երեխաների թիվը նվազել է: Կխտացնենք, կբաժանենք մյուսների վրա:

- Ինչո՞ւ է նվազել: Վա՞րձն է թանկ:

- Վարձի հարց չէ: Շատ մայրեր հիմա չեն աշխատում, քաղաքի արդյունաբերական ձեռնարկություններն այն ծավալը չունեն, մյուս բնագավառներում էլ կրճատումներ են եղել, 2000-ից ավել գործազուրկներ ունենք: Տանը նստած մայրն իր երեխային ինչու պիտի մանկապարտեզ տա... Բացի այդ, քաղաքից երիտասարդ ընտանիքներ են գնացել արտագնա աշխատանքի:

- Արտագաղթը բոլորիս ցավն է: Դիլիջանից քանի՞ մարդ է գնացել:

- Ո՞վ կարող է ճշգրիտ թիվ ասել: Մարդն ամառվա գնում է, հետ է գալիս, նորից գնում: Ե՛վ այստեղ է, եւ՛ այստեղ չէ: Սեփականաշնորհման սերտիֆիկատները բաժանելիս պարզեցինք, որ մոտ 3000 մարդ բացակայում է: Համենայնդեպս, տեղում չէին եւ սերտիֆիկատ չստացան: Դա մեր ազգաբնակչության մոտ 10 տոկոսն է:

- Վերադառնանք շինարարությանը: Նախկինում կիսատ շինարարություն ունե՞ք, որ այս տարի շարունակվում է:

- Նախկինում կիսատ մնացած մի բնակելի շենք ունեինք Գոշ գյուղում: Այնտեղ սողանքներ եղան, մարդկանց սեփական տները վնասվեցին: 20 մլն դրամ հատկացրինք, որ նրանց համար բնակելի շենք կառուցենք, հիմա դա պիտի ավարտենք:

- Բնակելի տեսական այլ շինարարություն կա՞:

- Ոչ: Բայց մեր շինարարական կազմակերպությունների հզորությունները մեծ են, կարող են ավելին անել: Երկրի վիճակը կլավանա՝ նվազած ծավալները կվերականգնենք: Նույնն է նաեւ այլ բնագավառներում, օրինակ, տրանսպորտում: Մեր թիվ 2986 ավտոտրանսպորտային ձեռնարկությունն ի վիճակի է կտրուկ ավելացնել թե բեռնափոխադրումները, թե՝ ուղեւորաշրջանառությունը: Բայց հիմա ուղեւորաշրջանառությունը նախկինի համեմատ խիստ պակասել է: Գործում է ներքաղաքային երեք երթուղի, օրական միայն մի քանի երթ: Քաղաքից դուրս կանոնավոր գործում է երկու երթուղի Երեւան եւ Հաղարծին: Պահանջարկ լինելու դեպքում ապահովում ենք նաեւ ուղեւորների փոխադրումը Վանաձոր, Գյումրի, այլ շրջաններ: Պարզապես պահանջարկն է նվազել, դա էլ երկրի սոցիալ-տնտեսական ընդհանուր վիճակից է:

- Մինչեւ ե՞րբ է այդպես մնալու:

- Կարող եմ եզրակացություններ անել կոնկրետ Դիլիջանի օրինակով: Կյանքը դանդաղորեն, բայց հաստատապես լավանում է, քաղաքը կենդանանում է: Քաղաքի կենտրոնական լիճը տեսա՞ք: Երեք տարվա մեջ այս ամառ առաջին անգամ ջուր ենք լցրել, երեխաներն էլի սկսել են նավակներով զբոսնել: Բայց դրա համար մեծ աշխատանք է կատարվել, լիճը մաքրվել է, ջրագծերը վերանորոգվել են: Առաջ այդ չէինք կարող անել, հիմա՝ կարողացանք: Արագ տեմպերով վերակառուցվում է «Իմպուլս» գործարանը, նախկինում քաղաքի կենսագործունեության շարժիչ ուժն էր: Այն կսկսի գործել, եւ կյանքը կմտնի բնականոն հունի մեջ, հազարավոր մարդիկ կրկին աշխատանք կստանան... Ես լավատես եմ...

ՌՈՒԲԻՆԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Համալսարանը փոխում է ղեկավարման եւ կրթության կառուցվածքը

Սեպտեմբերից Երեւանի պետական համալսարանը փոխում է ղեկավարման եւ կրթության կառուցվածքը: Այդ փոփոխությունները մեկնաբանելու խնդրանքով Նոյան Տապան գործակալության թղթակիցը դիմեց համալսարանական կրթության զարգացման հարցերով պրոռեկտոր Էդուարդ Ղազարյանին:

Ըստ նրա, հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի կողմից 1992 թ.-ին ստորագրված հրամանագրով որոշվեց ԵՊՀ-ի կարգավիճակը, այսինքն այն բարձրագույն կրթության համակարգի մեջ է մտնում գործունեության հատուկ, ինքնավար կարգավիճակով: Այդ հրամանագրի կատարմամբ համալսարանի ղեկավարության կողմից մշակվել է կանոնադրություն, որն առայժմ չի ընդունվել կառավարության կողմից: Այդ կանոնադրության հաստատումը, հնարավոր է, տեղի կունենա այս տարվա աշնանը, որից հետո այն կմտնի ուժի մեջ: Կանոնադրության համաձայն, համալսարանի ռեկտորը նշանակվում է կառավարության կողմից: Պրոռեկտորներին նշանակում է ռեկտորը: Ֆակուլտետների կոլեկտիվները գաղտնի քվեարկությամբ առաջադրում են երկուսից ոչ պակաս թեկնածուներ ֆակուլտետի ղեկավարի պաշտոնի համար: Այդ թեկնածուների վերջնական ընտրությունը կատարում է ռեկտորը: Պրոֆեսորադասախոսական կազմը աշխատելու է պայմանագրային հիմունքներով: Ուսուցման 4 ամյա դասընթացն անցնելուց հետո ուսանողը կարող է բակալավրի կոչում եւ միջնակարգ դպրոցում դասավանդելու իրավունք ստանալ: Իսկ եթե ուսանողը բավարար ունակություն ունի ուսումը շարունակելու համար, ապա նա կարող է այն շարունակել եւս երկու տարի: Ընդ որում, բացի ուսուցումից, որն, ըստ նախնական հաշվարկների, զբաղեցնում է կրթության ծավալի մոտ 80 տոկոսը, ուսանողը զբաղվում է գիտական հետազոտություններով: Ավարտելուց նա պաշտպանում է դիպլոմային աշխատանք կամ դիսերտացիա, որը նրան մագիստրոսի կոչում է տալիս: Այսպիսով, կատարվում է այն ուսանողների առաջնային մաղումը, ովքեր չեն ցանկանում կամ ընդունակ չեն մասնագիտացում անցնել: Նրանք սակայն համապատասխան վկայական են ստանում: Երրորդ աստիճանը ասպիրանտուրան է, որը իրավունք է տալիս դոկտորական աստիճան ստանալ: Է. Ղազարյանը մյուս նորամուծությունների շարքին դասեց այսպես կոչված միջանկյալ քննությունների կիրառումը, որը մի կողմից կխթանի ուսանողների քննություններին պատրաստվելու ընթացքը, եւ մյուս կողմից թույլ կտա ապահովել հնարավորին չափ օբյեկտիվություն: Կիսամյակի սկզբում դեկանատը պետք է ներկայացնի տվյալ քննաշրջանի քննությունների եւ ստուգարքների ցուցակը: Միջանկյալ քննություն անցկացվում է թեստային համակարգով: Ռեյտինգային գնահատական ստանալու դեպքում ուսանողին իրավունք է վերապահվում չհանձնել վերջնական քննություն, կամ հանձնել այն գնահատականը բարձրացնելու համար: «Զարգացած երկրների խոշոր համալսարանների օրինակով, մենք փորձում ենք մասնավոր միջոցներ ներգրավել կրթությանը աջակցելու եւ զարգացնելու համար», նշեց Է. Ղազարյանը: Օրինակ կարող է ծառայել Համահայկական բարեգործական միությունից 80 հազ. ԱՄՆ դոլար գումարի գրանտների ստացումը, որոնք ուղղվել են ուսումնական նոր նախագծերի եւ ծրագրերի մշակմանը: Այս տարի համալսարանն իրականացրել է ուսանողների ընդունելություն, որոնք սովորելու են նոր ծրագրով: Տարբեր ֆակուլտետների վարձը տատանվում է նվազագույն աշխատավարձի 150 ապատիկից մինչեւ 800 ապատիկի սահմաններում:

ՆՈՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հայաստան

Ջավախք հասնելու ամենակարճ ու ամենաանվտանգ ճանապարհը սկսվում է Հայաստանի Աշոցքի շրջանի սահմանը հատելիս։ Առավոտյան 8:00-ին Երևանից դուրս եկած ավտոբուսը Ախալքալաք շրջկենտրոն է հասնում կեսօրից հետո։ 6 ժամից ավել տևած ճանապարհի հիմնական խոչընդոտությունները սկսվեցին Նինոծմինդայի (Բոգդանովկա) շրջանից։ Աշոցք-Ախալքալաք ճանապարհի մոտ 37 կմ անց հատվածը խիստ վերանորոգման կարիք ունի։ Հուլիս ամսից սկսվել են ճանապարհի հարթեցման և «լցման» աշխատանքները, իսկ սահմանային կետից սկսած արդեն ռուսից արագորեն տանում են ուղևոր ավտոբուսները։ Հայաստանի իշխանությունները աջակցում են Ջավախքին հանձնելով խոստանալով այս ճանապարհի բարեկարգումը։ Բայց հայ վարորդի սահմանը հատելիս փոխվում է ոչ միայն ճանապարհը, այլև բնությունը։ Օդը դառնում է ավելի սառ, ամենը քաղաքակրթությունն ներկայացրած դեմքեր, այլ խանով առանց դժբախտության կառուցվածքի և ձայնական ինքնակառավարման մասին գյուղերի։

Ջավախքը ինքնավարության կողմնակից

Դեռ խորհրդային տարիներին հայաստանցու համար Ջավախք գնալը ենթադրում էր հատուկ սահմանափակվածություն։ Խստագույն սահմանային ռեժիմը պարտադրում էր, որ բարեկամների կամ հարազատների այցի գնացածները հատուկ թույլտվություն ունենան և Վրաստանի այդ հարավային շրջաններում նշված ժամկետներից ավելի չմնան։ Այսօր երկանցիկությունն ապա է, ու ուրախ խոչընդոտ չկա։ Բայց, երբ ես կա տարի առաջ Հայաստանի Աշոցքի շրջանում դեռ Բաղրաշի մաման շին և ռուսիլանական սահմանակետեր, Վրաստանը նույնպես ցանկանում էր ինքնուրույն սուբյեկտներ. Աբխազիա, Աջարիա, Ցխինվալի տարածաշրջաններ և հարևա. Ջավախքը նույնպես ունենա ինքնավար տարածքի կարգավիճակ։ «Ջավախք» թերթի խմբագիր Մկրտիչ Խաչատրյանի՝ ասելով, խենց դրա հանքը դատապարտված է հետևյալով։ Դեռ 60-ական թթ. ստեղծվեցին տնտեսական վարչություններ, որոնց մեջ ընդգրկվեցին նաև Ախալքալաքի և Բոգդանովկայի շրջանները։ Ընդգրկված տարածքը նույնական էր այժմյան Ախալցխայի գավառի տարածաշրջանին։ Այդ վարչությունները շարունակվեցին խենց։ Ստեղծվեց անկառավարելիություն, խախտվեցին տնտեսական կապերը, անկում ապրեց արտադրությունը։ Բացի դրանից, մի քանի շրջանների միավորումը մեկ վարչատարածքային միավորման մեջ խախտում էր ազգային մշակույթի, կենցաղի ավանդական առանձնահատկությունները։ Իսկ Ջավախքի սուբյեկտ դառնալու դեպքում ջավախքցիները հայերենը չի կատարում առաջնորդ դերական լեզվի գործածությունը, այդ դեպքում է արդյունքի համահավասար ազգերի լեզվի գործածությունը։ Իսկ դա հնարավորություն է տալիս, որ Ջավախքում գործավարությունը և դատավարությունը տարվեն հայերեն լեզվով։ Վրաստանի խորհրդարանում Ախալքալաքից և Բոգդանովկայից ընտրված երկու պատգամավոր կա։ Նրանցից մեկը. Ժեորժ Ավետիսյանը, այն կարծիքին է, որ Վրաստանի իշխանությունները ամբողջովին դեմ են հանդես Ջավախքի ազգաբնակչության կարծիքը։ Եւ երբ դեկտեմբերի ընդունման ճիշտ լուծումը տվի, ապա շատ հարցեր կստանան ճիշտ լուծում, ինչպես օրինակ, անձնագրային համակարգի հարցը։ Այսպես Վրաստանի նոր անձնագրերը կտրվեն ոչ թե Ախալքալաքում, որ հասնելու համար շատ ջավախքցիներ 130-150 կմ ճանապարհ պետք է կտրեն, այլ Ախալքալաքում, որը դառնալ է այդ ջավախքահայության կենտրոնը։ Վերջերս ընկերանշերգիա է տրվում։ Շատերը «գլխավորներ» են օգտագործում, որի համար 50 հազար ռուբլուն տարր չի են հավաքում։ Իսկ ծնման երեք ամիսների ընթացքում շրջանի ընդհանրապես զրկված է երկու էլեկտրական ներգիծից։ Մինչդեռ ջավախքցու միջին աշխատավարձը բավականին ցածր է։ Օրինակ, ուսուցիչները, մեր կայքի գործիչները, բժշկական ստանում են 4-6 մլն վրացական կուպոն, որի շրջանառության մեջ դրվեց 1993-ին։ 1300000 կուպոնը հավասար է մոտ մեկ դոլարի։ Բանկային համակարգը Վրաստանում չի գործում։ Մինչև օրս գրանցվել է կուպոնի 300-անգամյա աճը։ Ուսուցիչն իր աշխատավարձով կարող է գնել 15 հաց կամ մի քանի կգ դդմիկով ու կարտոֆիլ, ասում է շրջանային կրթության բաժնի վարիչ Կամո Մելոյանը։ Նրա դժգոհության ճշմարտությունը կա այն էր, որ Հայաստանն այս տարի դասագրքերով չի բավարարել։

Ծնեւ Ախալքալաքի շուկան հատվում է համեմատաբար էժան,

ԳՈՐԾՈՒՂՈՒՄ

Ճանապարհ դեպի Ջավախք

հեռվից ճանճերեցից անհետանում են ծառերը, սկսվում է մարգագետինների, լճերի ու լեռների շարունը։ Տերևավոր ծառերի ստվեր չի զգացվում, բնավ բարձրանում «Փարավանի» Արտ լճավան հայտնվեց է հիշեցնում, մենք Ջավախքում ենք...

Ախալքալաքի և Բոգդանովկայի (Նինոծմինդա) շրջաններ ևս չորս շրջաններ են կազմում են Վրաստանի Մեսխեթ-Ջավախեթիայի մարզը։ Վրաստանի ղեկավար Շևարդնաձեի կողմից նշանակված պրեֆեկտը նստում է Ախալցխայում, որտեղ հայերը կազմում են բնակչության 50 տոկոսից ավելին։ Բայց սենն զբաղում Ջավախքի հայության խողովակային, տնտեսական և հոգևոր կենտրոնը մնում է Ախալքալաքը, որը փռված է Փարավանի լճի և Թաշրահան ապրոր գետերի միջև, ծովի մակերևույթից 1690 մ բարձրության վրա։

Բազում մենիկան դես ամենանին չես զգում, թե Վրաստանում ես։ Արբնորդում շրջում է հայկականության ոգին։ Փողոցներում խանութների ու կրպակների վրայի հայերեն ցուցանակները պատառոտներն են ու մոռացնում ազգային օտարությունը։ Օդում հնչում է հայերենը, որն այնքան մոտ է Շիրակի բարբառին։ Շրջկենտրոնը բաղկացած է նախկին Խոտորջի Մեշրյան փողոցի գավառային կենտրոնի տպավորությունը։ Շրջանային փաշատրեբան և կլուբային տան և մի քանի այլ շինություններից բացի, մնացյալը երկհարկանի և միահարկանի տներ են։ Հիմնականում դրանք հաճախ ծեփավորված տներ, բայց կան նաև շատ ճոխ և շատ խախտը տներ, որոնք երբեմն հիշեցնում են Թբիլիսիի հայկական թաղամասերը։ Շրջկենտրոնը նույնպես ցեխոտ է, անբարեկարգ վիճակում։ Իսկ դա առավել դաժան երևում է անձրևի ժամանակ։

Ակնարկում թե հանրապետությունից եկած ախալքալաքցի մի կին կես կատակով ասաց. «Անձրևի ժամանակ նախկինում ես հարկավոր, ու մի փողոցից մյուսը անցնելս»։ Տասով գրանում համոզվեցին իրենց, երբ հայրուս անձրևի տակ փառում կինը գտնել հյուրանոցը։

Դեռևս ծառ իջեւ փողոցներում ուղևորներն խառը բազմազգում էր, և խոշոր զամբյուղերի վրայով գնում են արևածաղկի սերմերի չանչեր... «Ա... ...» ...

[illegible]

...կռնավարություն, առանց հատվածի

գավ խենց դեմ։ Ջավախքցիները դիմադրեցին և վերացրին այդ կետը։ Երկու տարի անց Վրաստանի կառավարությունը այնուամենայնիվ վերականգնեց սահմանային կետը Նինոծմինդայում։

Իհարկե, դա որևէ լուրջ ազդեցություն չունեցավ Վրաստանի հայաբնակ շրջանների և Հայաստանի փոխհարաբերությունների վրա, որովհետև հայ վրացական բարձր մակարդակի հարաբերությունները անցած մեկ տարվա ընթացքում նոր որակ ստացան, ինչը նկատելի նաև հասարակի վիճակի վրա։ Համենայնդեպս, ջավախքցիները մեծ տարբերություն են տեսնում Գամսախուրդիայի և Շևարդնաձեի միջև, վերջինիս համարելով հայերի համար ընդունելի ղեկավար։ «Վրաստանի ղեկավարության հետ մեր հարաբերությունները վատ չեն», ասում է Ախալքալաքի շրջանային վարչության նախագահի տեղակալ Արարատ Արմիկյանը։

Իսկ տեղի վրացիների ու հայերի շատ լավ հարաբերություններ ունեն, երբեմն նույնիսկ դժվար է զանազանել, թե ով է վրացին և ով հայը։ Դրա համար էլ տեղացիները կատակով ասում են. «Ջավախքցիները ստանձին երեխա են»։ «Բայց երբ Թբիլիսիում ընդդիմությունը բախարկում է ջավախքցիների բարձրացրած հարցերը, ասելով, թե Ջավախքն առանձին դեպքությունն է, ուզում ստեղծել, մենք անմիջապես հակահարված ենք տալիս», ասում է Արարատ Արմիկյանը, միաժամանակ նշելով, որ Ջավախքն ունի իր շահերը, որոնցից երբեք հետ չի կանգնի։

Դեռ հույժս ամսին ջավախքցիներ ձեռնարկեցին մի հարցում անցկացնել բնակչության շրջանում և պարզել, թե ինչպիսի վերաբերմունք ունի տարածաշրջանի բնակչությունը ինքնավարության մասին, որը պետք է փոփոխեր Սահմանադրության մեջ։ 13 հազար ստորագրություն հավաքվեց։

«Ջավախք» ժողովրդական շարժումը, որն ամենաազդեցիկ քաղաքական ուժն է, և սկիզբ է առել 1988-ից սկսված ղարաբաղյան շարժումից, այսօր պարծել է շրջանում գործող այլ հասարակական-քաղաքական ուժերից ստեղծված կոորդինացիոն խորհրդի նախաձեռնությունը։ Այդ խորհրդի մեջ են մտնում Ախալքալաքի շրջանից «Ջավախք» ժողովրդական շարժումը, «Սեմիրամիսների միությունը», «Սուրբ Խաչը», «Կանանցների միությունը» և Բոգդանովկայի շրջանից «Սիրո» ... «Ջայն Ջավախքի» ... կազմակերպությունները։

Ջավախքցիների ... այն էր, ու ... նախ ... կառավարած, ...ություն, առանց հատվածի ...

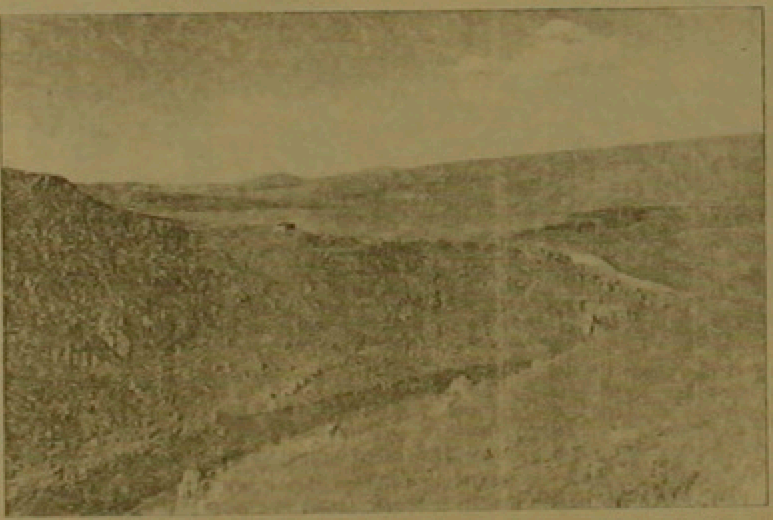

ունեն տեղական ուժերով վերակազմել արդյունաբերական օբյեկտները, ինքնուրույն որոշել դրանց բնույթը, որը հնարավորություն կտա նաև մարդկանց աշխատանքով ապահովելու ինքնիրը լուծել, կազմավորել բյուջեն և վերահսկողել դրա նպատակությունը, ինչպես նաև ապահովել հայկական ժողովրդական ավանդույթների տարածումը, դպրոցները, Հայաստանի դպրոցների ու մշակույթի առանձնահատկությունը։

Ջավախքցիների հիշողության մեջ դեռևս թարմ են Վրաստանի նախկին կին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիայի իշխանության տարիները, երբ մեծ տարածում ստացավ ազգայնական քաղաքականությունը։ Իսկ որոշ շրջաններում կիրառվեցին «բնակչության էթնիկական մաքրման»։ Այդ սինդրոմը կենդանի է նաև այսօր։ Այնուհետև անցած մի քանի տարիների ընթացքում Ջավախքում զգալիորեն չի անդրադարձվում։ Իսկ Ջավախքայի կազմում ինքնավարության ստանալու դեպքում հնարավոր կլինեն զինվորական ծառայությունն անցկացնել հենց Ջավախքում։ Մկրտիչ Խաչատրյանի անխախտ փևլով, ասում է. «Մենք ուզում ենք, որ Ջավախքում ինքնավարության ընդհանուր հետեւ, ինքնորոշվենք և Հայաստանի և «Վրաստանի հետ»։ Ի դեպ, Հայաստանի և Վրաստանի տնտեսությունների ինքնորոշման ծրագիրը արդեն մշակված է։

Թբիլիսիի մեջ ջավախքցիների ծանոթ և մի բարձրաստիճան հանձնաժողով նույնպես շրջան խնդիր ... ոչ ... «Լեզվին մեջ և համաձայնվել, որ մենք ծառայենք ... ասում են կարծ ... լեզվի ... ... Սամցխե-Ջավախեթիայի մեջ ... ու ուրիշ ոգեկանի բերել է, կոչված վրացերեն, ու երբ պետքը

Վրաստանի վարչական օժանդակությունը յուրահատուկ նաև Ջավախքում Թբիլիսիի մանկավարժական ինստիտուտի մասնաճյուղի բացման հարցը։ Սակայն շատ հարցեր դեռևս մնում են չլուծված, օրինակ, ակտոնիների գրանցման հարցը։

Արտագնա աշխատանքը՝ ապրուստի հիմնական միջոց

«Մեջ էլ ջավախքցիները դրսից կամ են արտագնա աշխատանքով», այսպես են տեղացիները բնորոշում իրենց խեղճ վիճակը։ Ռուսաստանի մի շարք շրջաններում՝ Կրասնոդար, Մոսկվա, Ստավրոպոլ և այլն, շինարարական կամ այլ բնույթի աշխատանքներ կատարելը ջավախքցիների ապրուստի միակ միջոցն է դարձել։ Իսկ շատերը մեկնում են և այլևս չեն վերադառնում։ «Ախալքալաքը շատ զարգացած շրջան էր, Հայաստանին ոչնչով չէր զիջում, իսկ տարեկան 15 հազար մարդ մեկնում էր արտագնա աշխատանքի, հարյուրական գումարներ էր բերում», ասում է «Ջավախք» թերթի խմբագիրը։ Բայց միայն վերջին տարիներին Ախալքալաքից դուրս է եկել 5000 մարդ, ու թեև Մեսխեթ-Ջավախեթիայի շրջանում հայերը կազմում են 60-65 տոկոս, Ախալքալաքում մնացել են 70 հազար հայ, իսկ հարևան Բոգդանովկայում՝ 38 հազար։ «Վիճակը շատ ծանր է, որովհետև միջոցներ չունենք, բյուջե չունենք», ասում է Արարատ Արմիկյանը։ Պարզվում է, Վրաստանը բազմաթիվ օգնությունների հաշվին ... 150-200 գ ... ... բազմաթիվ ... ... Էլեկտրաէներգիայի ու վառելիքի պակասը։ Ախալքալաքում 4-6 ժամ է,

բայց շատերի համար այստեղ կյանքը բանկություն է։ Ջավախքցիները հիմնականում օգտագործում են ռուսական ռուբլի, երբեմն էլ դոլար։ Իհարկե, աշխատանք առևտուր կատարվում է։ Բացի կոնստրուկտորային շուկայից, գործում է նաև սպառողական շուկա, որտեղ վաճառվում են Թուրքիայից, Արաբական Միացյալ Էմիրություններից, Իրանից բերված ապրանքներ։ Շուկայի տերերի ասելով, միայն այս ամիս է, որ առևտուրն աշխուժացել է կապված ուսանողների նոր տարվա հետ։ Ինչ վերաբերում է բանջարեղենին ու մրգերին, ապա այն հիմնականում բերում են Հայաստանի Արմավիրի կամ Վրաստանի Մառնեուլի շրջաններից։ Տարածված է նաև արտագնա խանութպանությունը։ Գյուղերից բերված կարտոֆիլն ու ոչխարի մսեղենը ջավախքցիների հիմնական ապրուստի միջոցներից են։ Պանիրի հիմնական մասն է իրացվում է Թբիլիսիում, որ այն ավանդաբար բանել է եղել։ Հայաստան բերելը ձեռնտու չէ։ Արարատ Արմիկյանի հավաստմամբ, որ այս տարի լավ բերք են սպասում, որովհետև տնտեսությունների վիճակն ու վերջի բարվոք է։ Իսկ Ախալքալաքի շրջանի 72 գյուղերից 64-ում դեռևս պահպանվել են դեպքական տնտեսությունները։ Իհարկե, այժմ հնարավոր չէ նախկինի պես 40-50 հազար տոննա բերք ապահովել, բայց սպասվում է, որ կարտոֆիլի բերքը կհասնի 6000 տ, իսկ ծանրանոր սեկտորինը կլինի ավելի շատ։ Այդ դրսնեւսով էլ զբաղվում աշխատանքով ապահովելն ավելի հեշտ է. նման խաղաղում։

Հեռավորի ճանապարհը նորից անցնում է Բոգդանովկայով։ Սիրուն է։ Աշխատանքություն չկա։ Բոլորը հանգստանում են։ Երկարյան կեղեքման ծերը ջարդված են, բայցանված։ Դեռ չորս տարի առաջ գոյացել են և հետևանքը Թուրքիայում վաճառել որն ծախսերը։ Դրա համար էլ կեղեքման նույնը այժմ գործում է, միջև Փոկս, իսկ ջերմանոցը՝ մինչև Ախալքալաք։

Ճանապարհը նորից տանում է սահմանակետ։ Անցնում ենք Նինոծմինդա մաքսատունը, այնուհետև Բաղրաշում կրկին կանգնեցնում են մեր ավտոբուսը։ Փորձում են թե մաքսատան դեսպանի և թե ՆԳՆ բաժնի աշխատողներ հետ շտապում այն բարձրանալ հարցը, ու շատ հանրեր բարձրացրած են Ախալքալաքում։ Ժպտում են ուն ... նախկին ... Բայց նաև չեն ... մտել ... ... Համենայնդեպս, փոխադրվում են, ... տեղադրված ... ...ություն ...

ՀԱԿՈԲ ԱՍԼԱՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Միջազգային

Ինչպես նախօրոք տեղեկացրել էինք, Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի պաշտոնական հրավերով օգոստոսի 31-ին մեկօրյա այցով Թբիլիսի ժամանեց վարչապետ Թանսու Չիլլերի գլխավորած կառավարական պատվիրակությունը: Պատվիրակության կազմում էին

ուշադրությամբ քննարկվեց նաեւ Թուրքիային Վրաստանի տրված 43 մլն դոլլար պարտքի հատկացման հարցը: Ստորագրվեցին հաղորդակցության, կապի ու տրանսպորտի, շինարարության եւ էներգետիկայի բնագավառներում համագործակցելու արձանագրություններ ու երկու երկրների համա-

Թուրքիայի օժանդակությամբ հիմնադրված Սեւ ծովի միջազգային տնտեսական համալսարանի բացման արարողությանը:
Վերջում Չիլլերի եւ Շեւարդնաձեի մասնակցությամբ տեղի ունեցավ համատեղ մամուլի ասուլիս:
Երեկոյան թուրքական պատվիրակությունը վերադարձավ հայրե-

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Չիլլերի մեկօրյա այցը Թբիլիսի

Կենացներ, գրկախառնություն, հավաստիացումներ... եւ հիշեցում, որ Վրաստանը պարտք է Թուրքիային

նաեւ արտգործնախարար Էրդալ Ինոնյուն, Էներգետիկայի եւ բնական ռեսուրսների նախարար Վեյսել Ատասոյը, նախարարությունների ու գերատեսչությունների ներկայացուցիչներ, լրագրողներ:

Թբիլիսիի օդանավակայանում պատվիրակությանը դիմավորեցին նախագահ Շեւարդնաձեն եւ կառավարության անդամները: Չիլլերի պատվին եղավ ճոխ ընդունելություն, երեխաների մասնակցությամբ տրվեց մեծ համերգ: Այնտեղ ունեցած կարճատեւ ելույթում Չիլլերը նախ գոհունակություն ու ափսոսանք հայտնեց Շեւարդնաձեի դեմ կատարված մահափորձի կապակցությամբ: Այս վարչապետը առաջարկեց խմել անձամբ Շեւարդնաձեի եւ բարի ու փառք ժողովուրդների բարեկամության կենացը: Ինչպես երեւում է թուրքական հեռուստատեսությունից, մթնոլորտն այնքան ջերմ էր, որ Շեւարդնաձեն ու Չիլլերը գրկախառնվեցին:

Ընդունելությունից հետո սկսվեցին գործարար հանդիպումները: Հանդիպումների գլխավոր առանցքը կազմում էին Կասպիական նավթը Վրաստանի տարածքով Սեւ ծովի նավահանգիստներ տեղափոխելու խնդիրները: Առանձնակի

գործակցության համաձայնագիրը:

Հանդիպումներից հետո հրապարակվեց համատեղ հայտարարություն: Հայտարարության մեջ առանձնակի ուշադրություն է նվիրված Վրաստանում ժողովրդավարության հաստատման, Սեւ ծովի ավազանի երկրների միջեւ տնտեսական համագործակցության ամրապնդման, Կովկասում խաղաղության ու անվտանգության վերականգնման, Թուրքիայի եւ կովկասյան երկրների միջեւ էներգետիկայի, հաղորդակցության, շինարարության, կապի եւ այլ բնագավառներում համագործակցելու խնդիրներին:

Պաշտոնական հանդիպումներն ավարտելուց հետո Չիլլերը այցելեց Թբիլիսիի պետական համալսարան, ուր Չիլլերին շնորհվեց պատվավոր դոկտորի կոչում: Շնորհակալական խոսքում Չիլլերը անդրադարձավ միջհամալսարանական կապերի ամրապնդման, Թուրքիա-Վրաստան հարաբերությունների զարգացման, Կովկասում խաղաղության հաստատման հետ կապված խնդիրներին եւ Թուրքիայի 60 մլն բնակչության անունից Վրաստանի ժողովրդին մաղթեց երջանկություն ու բարօրություն:

Այնուհետեւ Չիլլերը մասնակցեց

նի: Անկարայի Էսենբողա օդանավակայանում Չիլլերը հայտարարեց. «Կովկասը համարվում է Թուրքիայի ապագա ծրագրերի իրականացման կարեւորագույն հանգրվանը: Կովկասի կայունության եւ անվտանգության ապահովման հարցում առանձնակի կարեւորություն է ներկայացնում հայ-ադրբեջանական հակամարտության կարգավորման ու Վրաստանի կայունության պահպանման անհրաժեշտությունը: Տարածաշրջանում խաղաղության ու կայունության հաստատման ուղղությամբ Թուրքիան հայտնում է իր պատրաստակամությունը: Կովկասում կայունության պահպանումը բխում է թե տարածաշրջանի երկրների եւ թե Թուրքիայի շահերից: Ինչ վերաբերում է Վրաստանին, ապա այն նորանկախ, ներքին մի շարք խնդիրներ ունեցող երկիր է, որ դեռեւս շարունակվում է քաղաքացիական պատերազմը: Մեր եւ կա երկրների կապերը գալիս են դարերի խորքից, եւ Թուրքիան Վրաստանում առկա դժվարությունների հաղթահարման ուղղությամբ հայտնում է իր պատրաստակամությունը»:

ԱՐՇԱԿ ՉԱՐՔՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Չեչենական պատերազմը սնանկացնում է Ռուսաստանի զինված ուժերին

Չեչնիայի մարտերը զինված ուժերի վրա նստել են 1,9 տրիլիոն ռուբլի (430 մլն. ԱՄՆ դոլլար), որն ավելին է, քան ընթացիկ տարվա համար նրա ամբողջ բյուջեն, հայտնել է ՌԴ պաշտպանության նախարարության ռազմական բյուջեի եւ ֆինանսների վարչության պետ գեներալ մայոր Վլադիմիր Օսադչին: Ըստ «Բաց մամուլի հետազոտական ինստիտուտի» (ՕՄԻ) հաղորդագրության, Օսադչին ասել է, որ բանակի ֆինանսական ճգնաժամի միակ պատճառը պատերազմը չէ: Նա մեկնաբանել է, որ ֆինանսների նախարարությունը բյուջեով նախատեսված ամբողջ գումարը չի հատկացնում զինված ուժերին: «Նախորդ տարվա համար պաշտպանության նախարարության պարտքը կազմել է 12 տրիլիոն ռուբլի (2,7 միլիարդ ԱՄՆ դոլլար) եւ այդ պարտքը շարունակում է ավելանալ այս տարի», ասել է նա: Օսադչին ավելացրել է, որ պաշտպանության նախարարությունը պարտք է 3,6 տրիլիոն ռուբլի (820 մլն ԱՄՆ դոլլար) եւ չունի աշխատավարձ վճարելու համապատասխան գումար: ՆՏ

Սեպտեմբերի 8-ին Բաքու է ժամանելու ԵԱՀԿ դիտորդների խումբը

ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտի առաջարկությամբ Ադրբեջանի առաջիկա խորհրդարանական ընտրություններում ԵԱՀԿ դիտորդների խմբի ղեկավար է նշանակվել Սայլ Օֆսը: ԵԱՀԿ դիտորդների խումբը Բաքու կժամանի սեպտեմբերի 8-ին եւ այն տեղ կմնա մինչեւ ընտրությունների ավարտը: Բացի այդ, նոյեմբերին, որպես միջազգային դիտորդներ, Ադրբեջան կժամանեն եվրախորհրդի Միջխորհրդարանական ասամբլեայի 5 անդամ երկրների 10 ներկայացուցիչներ: Այս մասին Ադրբեջանի խորհրդարանի խոսնակ Ռասուլ Գուլիեւին ուղղված նամակում հայտնել է Միջխորհրդարանական ասամբլեայի նախագահ Միգել Անխել Մարտինեսը: ՆՏ

ԱՊՀ-ից բրդի արտահանման աճը զայրացնում է ավստրալացիներին

Ավստրալիան համաշխարհային շուկաներում բրդի վաճառքի ծավալները կտրուկ ավելացրած ԱՊՀ երեք պետությունների, այդ թվում Ռուսաստանին, մեղադրեց իր արտահանության կարեւոր ճյուղերից մեկին վնաս պատճառելու մեջ: Ղազախստանից, Կիրգիզիայից եւ Ռուսաստանից բրդի արտահանությունը կտրուկ աճել է վերջին 18 ամիսներին, 1993 թ. 9,37 մլն կգ-ից անցյալ տարի հասնելով 185,9 մլն կգ-ի: Մելբուռնում կենտրոնակայան ունեցող բրդի միջազգային քարտուղարության տվյալների համաձայն, բրդի մեծ մասը գնել է Չինաստանը, որը ավստրալական հումքի խոշորագույն գնորդներից մեկն է:

Ներկայումս Չինաստանը փաստորեն դադարեցրել է բրդի գնումները, որի համար Ավստրալիան մեղադրում է ԱՊՀ-ից բուրդ արտահանող հանրապետություններին:

Ավստրալիային է ընկնում բրդի համաշխարհային արտահանման 60 տոկոսը: Անցյալի տարի դրա վաճառքի ծավալները 12,6 տոկոսով կրճատվեցին երկրի արեւելյան նահանգներում պատահած երաշտի պատճառով, եւ Ավստրալիան վաճառեց իր արտադրած գրեթե ամբողջ բուրդը, ինչպես նաեւ հին պաշարների մոտ մեկ հինգերորդը:

Սակայն հուլիսին սկսված նոր տարեշրջանը աչքի ընկավ աճուրդներում մրցակցության թուլացմամբ եւ գնորդների անբավարարությամբ: Քարտուղարության կարծիքով, արեւելյան բլոկի երկրների բուրդ արտահանողները գեր հագեցրել են շուկան: Ռուսաստանի բուրդ արտադրողները արտասահմանյան սպառողներին դիմեցին, քանի որ ներքին շուկան փլուզվել է զինվորական եւ դպրոցական համազգեստների նկատմամբ պահանջարկի կրճատման հետեւանքով: Ռուսաստանի բրդի պաշարների չափն անհայտ է, սակայն այս տարի բրդի գների աճը թույլ է տալիս ենթադրել, որ նրա պաշարները սպառվում են: Բայց դա չի հանգստացնում ավստրալացիներին, քանի որ Չինաստանը հեռացել է շուկայից: Լուսվուլյան քարտուղարության տնօրեն Իան Հիլթոնի խոսքերով, Չինաստանը բուրդը գնել է տաք հագուստի եւ նորաձեւ նմուշների, հատկապես գործարար մարդկանց հագուստների արտադրության համար:

Չնայած բրդի գների վերջին բարձրացումից ստացված շահույթին, Ավստրալիան ներկայումս հայտնվել է գների լճացման եւ իրացման կրճատման փաստի առաջ:

«ՖԻՆԱՆՍԱՅԱԼ ԻԶՎԵՍՏԻԱ»
29 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1995 Թ.

TRT

■ Պետնախարար, փոխվարչապետ Հիքմեթ Չեթինը լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ անդրադառնալով ՆԱՏՕ-ի կողմից սերբական դիրքերի ռմբակոծմանը, նշեց, որ «այն շատ տեղին էր եւ դրական: Ենթադրությունների բարձրացման ուղղությամբ մեծ կարեւորություն է ներկայացնում»: Իսկ Մայր հայրենիք կուսակցության նախագահ Մեսութ Յըլմազը ավելացրեց, որ սերբական դիրքերի ռմբակոծումը ուշացած գործողություն է:

■ Արտասահմանյան այցով Անկարայում գտնվող ԱՄՆ-ի առեւտրի նախարարության արտաքին առեւտրի հարցերով գլխավոր խորհրդական Ջեֆրի Գարթընը հայտարարեց, որ աշխարհի 52 մեծ զարգացող երկրներից միայն ապագայում երկիր համարվող Թուրքիան տնտեսական զարգացման առումով շատ խոստումնալից է:

■ Շիռնաքի, Դիարբեքիրի եւ Բաթմանի շրջաններում [illegible] 10 [illegible] 2 [illegible] PKK-ի [illegible]

ՆԱԽԱԳԾԵՐ

Ճապոնացիների համար Միջին Ասիան Ռուսաստանից մոտիկ է

Ճապոնական երեք խոշորագույն կորպորացիաներ հայտարարեցին նավթի, գազի բնագավառում նոր ծավալուն նախագծի ձեռնարկման մասին: Ըստ որում բոլոր երեք ձեռնարկումները վերաբերում են նախկին խորհրդային Միջին Ասիային, որի հետ Ճապոնիայի առեւտրական կապերն արագորեն զարգանում են:

Ճապոնական բիզնեսի երեք հսկաներ «Սումիտոմո», «Միցուի» եւ «Միցուբիշի» կորպորացիաները միջինասիական նավթն ու գազը կիսել են խնամքով, հաշվի առնելով միմյանց շահերը, խուսափելով կրկնություններից եւ անհարկի մրցակցությունից: «Սումիտոմոն» 480 միլիոն դոլլարանոց պայմանագիր է ստացել Ակտյուբինսկում (Ղազախստան) նավթավերամշակման կոմբինատի կառուցման համար, որը կգործարկվի 1997-ին եւ կհանի տարեկան 3 միլիոն տոննա նավթ, արտահանելով ամբողջ արտադրանքը, որից կստացվի տարեկան ավելի քան 300 մլն դոլլար եկամուտ: «Միցուին» ստացել է 150 միլիոնանոց պայմանագիր Չելեքենի նավթահանքի (Թուրքմենստան) արդիականացման համար, ընդ որում կարող է ներառվել պայմանագրերի բաշխման մրցույթը կազմակերպվել: Իսկ «Միցուբիշին», միասին ամերիկյան «Էնրոնի» եւ Չինաստանի պետական նավթային ընկերության հետ, հայտարարեց, որ պատրաստվում է Թուրքմենստանի [illegible] եւ միջազգային [illegible]

նալ անցկացնել մոտ 8 հազար կմ անընդհատ խողովակաշար, որը հնարավոր կդարձնի Ասիական մեծ ճանապարհով բերել Չինաստանով եւ Կորեայով Ճապոնիայի ափերին հասցնել հեղուկ գազ եւ շուրջ 10 մլրդ դոլլար նա-

խողովակաշարային ներդրումների կառուցումից հետո:

Հարկ է նշել, որ չնայած նախաձեռնությունների ծավալների տարբերություններին, դրանք մեկ ընդհանուր բան ունեն. ճապոնացիները ձեռնարկում են այնպիսի նախագծեր, որոնց իրականացումը կախված է իրենց գործողությունների ազատությունից եւ

նախօրոք հայտնի են հեռանկարները: Այս երեք «բանալիները» բացել են առջեւ գլխավոր դռները Ճապոնիայի ներարտադրական ների ծավալները եւ մյուս վարկային ապրանքները, այդ թվում Վերականգնման ու զարգացման եվրոպա-

կան բանկը եւ զարգացման կառույցներին հատկացվող Ճապոնիայի կառավարական ֆոնդերը:

Վերջինս հատկապես կարեւոր է, քանի որ հենց ճապոնացիների նորաստեղծ ջանքերի շնորհիվ նախկին խորհրդային միջինասիական հանրապետությունները միջազգային ֆինանսական հաստատությունների

րում ստացան զարգացող երկրների կարգավիճակ, որը նրանց (ավելի ճիշտ զարգացող տարածքներ լրացուցիչ արտասահմանյան ֆիրմաների համար մատչելի է դարձնում պաշտոնական օգնության շատ միջոցներ:

Ուշադրություն է գրավում եւս մեկ հանգամանք. միանգամից բարձրացրել ընկնում միջինասիական նավթի ու գազի վրա, ճապոնական կորպորացիաները ուշադրությունից դուրս են թողնում Ռուսաստանի այլ ապագա զբաղվածությունները, ինչը հեռանկարային առումով շատ բան է խոստանում Միջին Ասիային, բայց, ավաղ, ոչ բան Ռուսաստանին: Վերջին մի քանի տարիներին Ճապոնիայում ռուսական նավթի ու գազի հետ կապված նախագծերի մեծ մասը դժվարությամբ է առաջ ընթանում, բախվելով բնավ էլ ոչ ռուսաստանյան դժվարությունների: Ճապոնացիներն ակնհայտորեն չեն ուզում մասնակից դառնալ Ռուսաստանի ճյուղային դժվարությունների հաղթահարմանը եւ նոր հանձնարարվել այլ անշահ դժվարամատչելի շրջաններում:

Նման պայմաններում Միջին Ասիայում Ճապոնիայի նավթի ու գազի պայմանագրերը ներառական եւ բնեւս անհնարին փոփոխությունն են այն բանի, որ Ռուսաստանը ճապոնական խոշոր բիզնեսի համար արագորեն կորցնում է իր գրավչությունը:

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ»
30 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1995 Թ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Այդպիսի նվիրյալներից է հրապարակախոս, թարգմանիչ, բանաստեղծ Բաբկեն Սիմոնյանը, որն արդեն ուղիղ երկու տասնամյակ՝ 1975 թվականից սկսած, զբաղվում է հայ սերբական հոգեւոր առնչությունների հաստատմամբ, սերբական հողում հայ մշակույթի հետքերի որոնմամբ եւ ուսումնասիրությամբ, Սերբիայում հայկական փոխարքիվ, բայց կենսունակ գաղութի հիմնահարցերով: Նրա ուղեգրությունները, ակնարկները, թարգմանությունները, գրույցներն ու բանաստեղծությունները տպագրվել են ժամանակի հայ եւ սերբական գրեթե բոլոր հայտնի թերթերում ու ամսագրերում, առանձին գրքերով, Բելգրադում հրատարակված «Պոեզիայի Սարաեւյան օրեր» (1993 թ.) եւ «Սերբիա» (1994 թ.) ժողովածուներում: Մասնակցությունը: Ամենուրեք նրան ճանաչում են, գնահատում, սիրում, նրան նվիրված հոդվածներից մեկի դիպուկ բնորոշմամբ՝ համարում են «մեր սերբ հայը»: Նույնիսկ բալկանյան նոր ճգնաժամը, այնտեղ ծավալված ահավոր պատերազմը չկարողացան սառեցնել Բ. Սիմոնյանի եռանդը: Ավելին՝ ասես նոր լիցք հաղորդեցին նրա քանքերին, նոր ասպարեզ բացեցին նրա ազգաշահ գործունեության համար: Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում նա եղավ բալկանյան բոլոր թեժ կետերում՝ Սերբական Կրայինա, նորանկախ Սերբական Հանրապետություն, Վուկովար, Սարաեւո, Պալե, Բրչկո... Սեփական աչքերով տեսավ սերբ ազատասենչ ժողովրդի տառապանքն ու հերոսությունը, զուգահեռներ տարավ սերբերի եւ արցախահայության ազգային ազատագրական պայքարների միջեւ:

Եւ ահա, իբրեւ իր եռանդուն գործունեության իրեղեն ապացույցներ, այս տարի Բաբկեն Սիմոնյանը սերբ ընթերցողների սեղանին է դրել Բելգրադում հրատարակված երեք գիրք՝ «Բալկանյան կրակների միջով» ուղեգրությունների, ակնարկների ու գրույցների երկրորդ, լրացված հրատարակությունը, Հովհ. Թումանյանի «Հեքիաթներ» ժողովածուն եւ «Հայոց մեծ եղեռնը» վավերագրերի ու վկայությունների գիրքը՝ նվիրված Հայոց մեծ ցեղասպանության 80 ամյակին:

«Բալկանյան կրակների միջով» գրքի ուղեգրությունները բացում են սերբ ժողովրդի ազգային ողբերգությունների ու նվաճումների պատմությունը՝ դիտված սրտացավ բարեկամի աչքերով: Ակնարկները պատմում են մոտ երեք տասնամյակ (մինչեւ 40-ական թթ. վերջը) Բալկաններում ապրած եւ գործած Սողոմոն Թեհլիրյանի, երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ Բելգրադի ազատագրման համար կռված եւ զոհված հայազգի կապիտան Հայրապետ Կարապետյանի, Սոփակի երկրաշարժի օրերին՝ հայ ժողովրդին օգնության եկած եւ հայոց հողում ողբերգականորեն զոհված յոթ սերբ օդաչուների մասին:

Գրքի զրույցների բաժնում հանդիպում ենք սերբ անվանի բանաստեղծներ Դեսանկա Մաքսիմովիչի, Ջոկո Ստոյիչիչի, Իվան Լալիչի, 1983 թ. Բելգրադում թուրք դեսպանին ահաբեկած երկու բեյրութահայերի դատավարության ժամանակ որպես դատապաշտպան հանդես եկած փաստաբան

«ԱԶԳԻ» ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Զանքեր եւ արդյունք

Դժվար թե որեւէ մեկը վիճարկի ժողովուրդների միջեւ մշակութային, գրական կապերի կարեւորությունն ու անհրաժեշտությունը: Սակայն իրողությունն այն է, որ ճակատագրական, սոցիալական նորօրյա ենթաբեկումների մեջ, գնալով ավելի ու ավելի է դժվարանում նման կապերի իրագործումը՝ տնտեսական, տեխնիկական, ֆինանսական բարդությունների պատճառով: Հետեւաբար, ավելի ու ավելի է մեծանում այն անհատների դերը, ովքեր, չնայած բոլոր խոչընդոտներին, կարողանում են շարունակել հայ եւ օտարազգի հոգեւոր մշակույթների միջեւ զգվող կամուրջների շինարարության շնորհակալ գործը:

ցել է Բելգրադում անցկացվող թարգմանիչների ավանդական 14-րդ եւ 20-րդ միջազգային հանդիպումներին (1988 եւ 1994 թթ.), Գրողների 29, 30, 31-րդ միջազգային հանդիպումներին (1992-1994 թթ.):

Հայ սերբական մշակութային կապերի զարգացման եւ ամրապնդման գործում ունեցած մեծ ծառայությունների համար 1993 թ. Բ. Սիմոնյանին շնորհվել է Սերբիայի մշակույթի եւ լուսավորության աշխատողների միության ոսկե կրծքանշան: «Բալկանյան կրակների միջով» գրքի առաջին հրատարակության համար 1994 թ. Կոսովոյի Պեչ քաղաքում անցկացված հաստատականական գրքի ամենամյա տոնավաճառում (ներկայումս՝ Արեւելքի քրիստոնյա ժողովուրդների գրականության տոնավաճառ) նա արժանացել է «Սուրբ Սավա» գրական մրցանակին: 1994 թվականից Սերբիայի գրողների միության անդամ է:

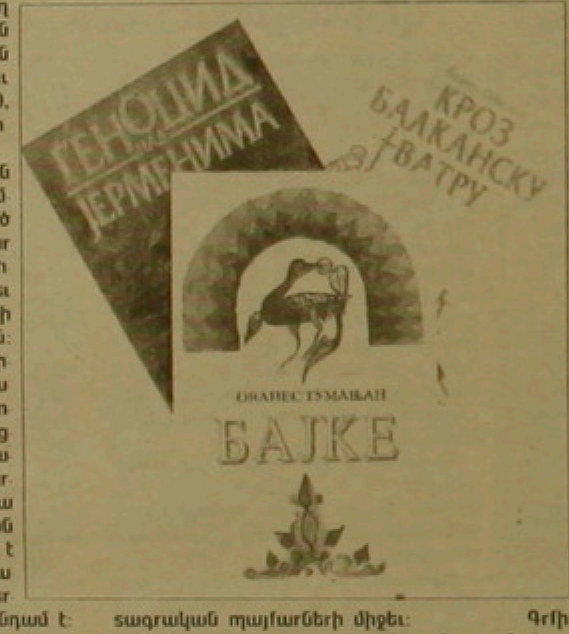

Իրեն հատուկ նվիրումով ու եռանդով Բաբկենը հայ սերբական մշակութային կապերի ամրապնդման գործին ներգրավում է նաեւ ուրիշներին: Առաջիկայում լույս կտեսնի սերբական պոեզիայի ժողովածուն հայերեն, որ նա թարգմանել է բանաստեղծ Համլետ Կարճիկյանի հետ միասին: Մեկ-երկու տարի առաջ, նրա նախաձեռնությամբ, Բելգրադում հրատարակվող տասնվեց էջանոց «Կնիժեւնա ռեչ» գրական թերթի՝ ամբողջապես հայ գրականությանը նվիրված համարը թողարկելու նպատակով գտնվելով Սերբիայում, ես անձամբ տեսել ու զգացել եմ այն ջերմ վերաբերմունքը, որ նրա նկատմամբ տածում են ինչպես տեղի հայերը, այնպես էլ սերբ ժողովուրդն ու մտավորականությունը: Պրիեզդա Պոպովիչի, Սերբական Հանրապետության նախագահ Ռադովան Կարաջիչի անուններին, մտքերին ու դատողություններին՝ ժամանակակից աշխարհում կատարվող իրադարձությունների, հայ եւ սերբ ժողովուրդների ճակատագրերի ընդհանրությունների, նրանց հոգեւոր հարազատության մասին: «Հայոց մեծ եղեռնը» ժողովածուն ներկայացնում է հայ եւ օտարազգի հեղինակների (Վ. Տերյան, Պ. Լաթիֆե, Վ. Բրյուսով, Ա. Ֆրանս, Կ. Զախարյան, Ռ. Սահակյան, Մ. Զանփոլադյան) հոդվածներն ու ակնարկները Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ, Հայոց մեծ եղեռնը սուս գրողների հուշերում, ինչպես նաեւ ճշմարտությունը նորօրյա ցեղասպանության՝ Սումգայիթի ոճրագործության մասին՝ ներառյալ բոլոր զոհվածների անունների ցանկը:

Գրքի վերջում հեղինակը զետեղել է նաեւ Մեծ եղեռնի ժամանակագրական ցանկը, Ցեղասպանությանն ու Հայկական հարցին նվիրված ռուսերեն, անգլերեն եւ ֆրանսերեն գրքերի ցուցակը: Հիշյալ բոլոր գրքերն էլ մասնագիտական բարձր գնահատականների են արժանացել սերբ անվանի գրողների, գրականագետների, մտավորականության կողմից:

Եթե նկատի ունենանք, որ Բաբկեն Սիմոնյանը այսօր եւս լի է հայ սերբական գրական մշակութային կապերի զարգացմանն ուղղված բազմաթիվ ծրագրերով, մեզ մնում է միայն շուտափույթ իրագործում մաղթել այդ ամենին՝ ի շահ մեր երկու ժողովուրդների հոգեւոր առավել սերտ մերձեցման:

ՊԵՏՐՈՍ ԴԵՄԻՐՃՅԱՆ

Զուքակը կորցրինք

Արցախ. ցավի ու տառապանքի, ոգու եւ հաղթանակի խորհրդանիշ: Դեռ կգրվի նրա պատերազմի եւ խաղաղության դյուցազնավեպը: Իսկ մինչ այդ մեծ տարվի, տպավորվի, մարդկի կյանքը: Վերջերս Հայաստանի գրողների միության ներքական պատվիրակությունը՝ ՀԳՄ նախագահ, բանաստեղծ Ռազմիկ Դավոյանի գլխավորությամբ, եղավ Արցախում: Պատվիրակության մեջ էին արձակագիրներ Զ. Խալափյանը, Բ. Հովսեփյանը, Հրաչյա Մաթեւոսյանը, բանաստեղծ Խ. Մանուկյանը, ախպարի «Նոր օր» լրագրի պատասխանատու խմբագիր Հ. Պողոսյանը: Ներկայացնում եմ Երեւանում բանաստեղծ Խաչիկ Մանուկյանի տպավորությունը:

Ստեփանակերտը Երեւանից էր սկսվում: Հայաստանի գրողների միության պատվիրակներին տեղափոխող կյանքն առած մեքենայի փչացածը [illegible] ու ես այսօրվա խնդրությունից էր: Բայց որ գրող էինք մեքենայի ականջին խփողի ասացինք եղբոջան, հո... ու ես անշունչ-անկենդանը շարժվեց պատվի խնդիր էր: Հրաչյա Մաթեւոսյանը իրար հաջորդող գյուղերն ու բնության նշանավոր հատվածները (սար, ձոր, գետ ու գետակ, ջրվեժ) ծանոթով ու կնունքով գիտեր, ու այս ճանապարհորդությունը «Նոր օրի» պատասխանատու խմբագիր Հակոբ Պողոսյանի համար հայրենիքի հետ հանգամանորեն ծանոթանալու հրաշալի առիթ էր: Գիտեի, թե Արցախը աշխարհից խռոված երեխա պես է լինելու՝ որ ինքը եղբան համոզում, որ ինքը եղբան պտուղներ ու փշոն անհամար տառապանքներ էին եղել: Բայց մինչ արցախցիների հետ հանդիպելը, արցախյան բնաշխարհի մոնումենտը հերքել էր, որ իր ամենեղծությամբ մեջ անպարտելիությունը զգալով, նաեւ հասկանայիր, որ ճակատագրականությունից դուրս, բնության օրենքով՝ ծիծաղում է: Գին ինքն էր խորհուրդը: ՀԳՄ նախագահ Ռազմիկ Դավոյանի գլխավորած պատվիրակությանը Ստեփանակերտում ջերմ ընդունեցին եւ, պաշտոնական հանդիպումներից զատ, փորձում ճայկելիս բանաստեղծին հղվող արցախցիների ողջույններից ու ժպիտներից պարզ էր, որ իր խոսքն այստեղ կարեւորվում էին: Իսկ այդ խոսքը եւ փաշակական, եւ գրական, եւ զինվորական պորտերում մեր ամփոփ միասնականության ընկալման, մինչ-ն ենք եւ լինելու եւ զինվորների հաղթական խաղաղասիրության ամփոփ պահելու խորհուրդն ունեն: Մարտակերտի ճանապարհին, Արցախի թղթեկները մեզ հրաշալի հյուրընկալեցին, բիբլիական ծառն իր տարերքի մեջ էր, իր փայփայած, անցրած պտուղները այնես օտարի բաժին չէին դառնալու: Իսկ նռնենիները, մեր նախնիների արյունով լցված նռնենիները շուտով ճաք էին տալու հայի շարքերի առաջ, եւ մեր էլ գրավոր պատերի երազով ու կարոտով շաղված արյունը հրճվանքով փակելու էր մեր երակների մեջ: Ղազանչեցոց եկեղեցու վերաշինվածությամբ փառավորվելով եւ Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ եպիսկոպոս Մարտիրոսյանի հոգատար խոսքը լսելով՝ ճանապարհ ընկանք, եւ շուտեցի կենսաբուծ ընծայած մուշ մինչեւ Լաչին չէր վերջանում: Երեւան հասնելուն պես նկատեցինք, որ մեր զուքակը կորցրել ենք ու զիտեինք, որ էլ երբեք չենք գտնելու, որովհետեւ էլ զուքակը չէր եղել, էլ զուքակը խմբովի էինք հորինել ու նվագելով գնում էինք:

ԽԱՉԻԿ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ԱԶԴԱԳԻՐ

Արամ Խաչատրյան մեծ համերգասրահ

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը վերսկսում է իր համերգները: Այսօր, ժամը 11-ին, հոգեւոր երաժշտության համերգի նյութն է «Քրիստոսի 12 սուրբ առաքյալները»: Մուտքն ազատ է: Ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի վաղվա համերգային ծրագրում կհնչեն Արամ Խաչատրյանի՝ «Տոնական պոեմ», Լորիս Ճգնավորյանի՝ «Կոնցերտ կիթառի եւ նվագախմբի համար»: Մենակատար Հակոբ Քոլանյան (Հունաստան): Մալեր «Սիմֆոնիա թիվ 1» (դիրիժոր՝ Լորիս Ճգնավորյան): Սկիզբը՝ ժամը 14-ին:

«Արփոն» թատրոն

Էդգար Էլբակյան «Արփոն» թատրոնը վաղը կներկայացնի Զորայր Խալափյանի «Միրո տարբեր նվագներ» պիեսը: Սկիզբը՝ ժամը 17-ին:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Սեպտեմբերի 4-ից՝ նոր համերգաշար

Սեպտեմբերի 4-ին Արամ Խաչատրյան տուն-թանգարանում սկսվում է Հայկական երաժշտական համաժողովի կազմակերպած համերգաշարը: Վերջերս իր գործունեությունն սկսած այդ հասարակական կազմակերպության խնդիրներից մեկը այնպիսի երաժշտական կենտրոնի հիմնումն է, որն ունկնդրին կտա առավել բազմաբնույթ տեղեկություններ, կստեղծի ստեղծագործական հանդիպումների մթնոլորտ: Սեպտեմբերին նախատեսված են հետեւյալ համերգ-հանդիպումները. 4-ին «Ջազի պատմությունից», հաղորդումը կվարի կոմպոզիտոր Մարտին Վարդազարյանը, 11-ին «Աշխարհի ականավոր երաժիշտները», ջութակահար եւ դիրիժոր Վիկտոր Խաչատրյանը կպատմի մեծ ջութակահարների՝ Սպիվակի, Մենուհինի, Պերլմանի մասին, կհնչեն թանգարանի ֆոնդի ձայնագրություններ, 18-ի հանդիպումը նվիրված կլինի 20-րդ դարի երաժշտությանը. համերգը կվարի երաժշտագետ Աննա Արեւշատյանը. 25-ինը կոչվում է «Պոեզիա եւ երաժշտություն», երաժշտական սրահի հյուրը կլինի բանաստեղծ Արտեմ Հարությունյանը, որն ամերիկյան մի քանի համալսարանների կողմից ներկայացվել է Նոբելյան մրցանակի:

Կա նաեւ հոկտեմբեր ամսվա ծրագիր. հոբելյաններ, նոր ու հին երաժշտություն մեր լավագույն երաժիշտների կատարմամբ: Արամ Խաչատրյանի գնեցին տուն-թանգարանն իր նմանը ասես արհով զուգե դառնա հենց այն վայրը, որտեղ կվերականգնվեն կորսված ավանդույթներն ու ստեղծագործական կապերը:

Համերգ հանդիպումները կանցկացվեն երկուշաբթի օրերին, ժամը 14-ին: Տեսնենք, համար կլինի՞ արդյոք այդ ժամը հանդիպումների համար: Ասում են երկուշաբթին ծանր օր է: Ուրեմն, թեթեւացրեք ձեր այդ օրը՝ մուտք գործելով երաժշտական տաճարի կամարների տակ:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՌՈՒԽԿՅԱՆ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1

Գունավոր փուչիկներ՝ առաջին դասարանցուն

Սեպտեմբերի 1-ը տոն դարձավ, թե՝ չդարձավ, մենք՝ մեծերս չենք պարզել. առաջին դասարանցու հիշողության պաստառին շնորհավորանքներին խառնված ինչ որ գույներ, ինչ որ բառեր, դասագիրք ունենալ-չունենալու, գրենական պիտույքների թանկարժեք լինելու խոսակցություններ կմնան 1995-96 ուսարվա առաջին օրը: Իսկ որ այդ օրը մի քիչ տարբերվի, ասենք օգոստոսի 31-ից եւ դրանից հետո սեպտեմբերի 2-ից, 3-ից, 4-ից, որ ինչ որ բանի սկիզբը նաեւ անակնկալով հագեցած լինի, Բրաքիոն ֆիրմա սերվիսն իր ներկայությամբ փորձել էր լցնել: Սեպտեմբերի 1-ին Բրաքիոնն այցելեց Երեւանի Նիկոլ Աղբալյանի, Պուշկինի, Չեխովի, Չարենցի, Աբովյանի, Ամառյանի, Գորկու, Ձերժինսկու դպրոցներ... մեր այցելած թիվ 114 դպրոցը թվով 10-րդն էր: Երեկ հազարից ավելի առաջին դասարանցիներ գունավոր փուչիկներ նվեր ստացան: Այն հարցին, թե ինչո՞ւ են նորից «արտոնյալ» դիրքում քաղաքի կենտրոնի աշակերտները միայն, Բրաքիոնի աշխատակիցները մեկնաբանեցին իրենց ծառայության կենտրոնատեղերին այդ դպրոցների մերձավորությամբ: (Հաջորդ ուսումնական տարի ծառայությունը կաշխատի արվարձան ծայրամասեր էլ այցելել): Աշակերտներն առաջին օրվա դպրոցական մթնոլորտից մի քիչ հոգնած, բայց եւ ուրախ էին, չէ՞ որ նվերները հանձնում էր տերեւներով ու ծաղիկներով զգեստավորված իրենց շատ մտերիմ հեքիաթի աշխարհի հերոսը՝ Բնություն-Ֆլորան:

Թիվ 114 դպրոցի տնօրեն տիկին Մարգարիտա Կուպալյանն ասաց, որ տարվա դժվարությունները 240 առաջին դասարանցիների արտաքին տեսքին որեւէ դրոշմ չեն թողել, իսկ ընդունվածների մեջ շատերն են այժմ ընկնում ընդունակություններով՝ կարող են երկրորդ դասարանում սովորել: Դպրոցը սեպտեմբերի 1-ը խումճարով չի ընդունել: Դասագրքերի բաժանորդագրությունն անցկացվել է ըստ ծնողների ցանկության (ոչ պարտադրաբար), իսկ ուսուցման ընթացքում կճշտվի, թե որ դասագիրքն է ճնշություն բռնելու:

Ա. Տ.

BCC-Երեւանը

հրավիրում է Պորտուգալիա համաժողովի

Աշխարհի տարբեր երկրների գործարարների միջեւ գործնական կապերի հաստատմանն օժանդակելու նպատակով 1995 թ. նոյեմբերի 24-25-ը Լիսաբոնում (Պորտուգալիա) կազմակերպվում է «Եվրոպարտներշիպ-Պորտուգալիա-95» ներքական համաժողովը: Համաժողովին ներարվում է հայկական ձեռնարկությունների ու կազմակերպությունների մինչեւ 15 ներկայացուցիչների մասնակցությունը, որոնք ունեն համագործակցության, իրենց արտադրանքի արտահանման եւ ինտենսիվ նախագծերի ստեղծման առաջարկություններ:

BCC-ն (Գործարար համագործակցության կենտրոնը), որպես «Եվրոպարտներշիպ» կոորդինատոր Հայաստանում, հայկական ձեռնարկությունների ընտրություն է իրականացնում «Եվրոպարտներշիպ-Պորտուգալիա-95» համաժողովին երկրորդ մասնակցության համար:

- Եվրամիության TACIS ծրագիրն օժանդակում է համաժողովին հայ գործարարների մասնակցությունը եւ պատրաստ է ծածկել Պորտուգալիայի ուղեւորության հետ կապված ծախսերի մեծ մասը:

Համաժողովի մասնակիցների ընտրությանը մասնակցել ցանկացողները կարող են մինչեւ 1995 թ. սեպտեմբերի 10-ը BCC-ին դիմել հետեւյալ հասցեով.

Բաղրամյան 6, թն. 2, հեռախոսներ 22-16-15, 58-26-05:

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

Անակնկալ Նյու Յորքում

Նյու Յորքի «Ֆլեշինգ մեդոուզ» թենիսի մարզահրապարակում անձնամեծ անակնկալն արձանագրվեց. ԱՄՆ-ի բաց առաջնության երկրորդ փուլում Հայաստանի ներկայացուցիչ Սարգիս Սարգսյանը հաղթեց համաշխարհային թենիսում ներկայումս 16-րդ գործակիցն ունեցող, Ուկրաինայի լավագույն թենիսիստ Անդրեյ Մեդվեդեւին: Ս.Սարգսյանը հետաքրքիր մրցաշարի 1/32 եզրափակչում: Իսկ միջազգային մարզական մամուլը հեղեղված է այս հաղթանակի հեղինակի մասին լուրերով: Նշվում է, որ Հայաստանի թենիսիստները արդեն հեղինակություն են ձեռք բերում պրոֆեսիոնալ թենիսի ամենաբարձր կարգի մրցաշարերում: Անդրեյ Մեդվեդեւը եւ Սարգիս Սարգսյանը իրար քաջ ծանոթ են դեռեւս ԽՍՀՄ պատանեկան հավաքականում համատեղ ելույթներից: Հայ մարզիկն այժմ ապրում է ԱՄՆ-ում եւ վերջերս հաղթել է ամերիկյան քոլեջների թենիսիստների առաջնությունում: ԱՄՆ-ի առաջնության կազմակերպիչները որպես պարգեւ նրան «Ուայլդ քարտ» հանձնեցին: Եվ ահա այժմ Սարգսյանը լիովին արդարացրեց վստահությունը, հաղթելով աշխարհի լավագույն թենիսիստներից մեկին Անդրեյ Մեդվեդեւին 1:6, 4:6, 6:3, 6:2, 6:4 հաշվով:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԽՃԱՆԿԱՐ

Հայ մարզիկի նվաճումը Ճապոնիայում

Ըստ Ճապոնիայից ստացված տեղեկատվության, հայ թեթեւաատլետ Արմեն Մարտիրոսյանը Ֆուկուոկա քաղաքում ընթացող համաշխարհային ուսանողական խաղերում արժանացել է արծաթե մեդալի: Ունիվերսիադայում հաջող են ելույթ ունեցել նաեւ Հայաստանի ծանրորդները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Լիլիթ Մկրտչյանը կրկին միանձնյա առաջատար

Երեւանում անցկացվող շախմատի կանանց հանրապետական առաջնությունում առաջատարը՝ Արուսյակ Գրիգորյանը, 10-րդ տուրում պարտություն կրեց Նաիրա Մովսիսյանից եւ տեղափոխվեց մրցաշարային աղյուսակի 2-րդ հորիզոնականը: 7,5 միավորով կրկին առաջատար դարձավ Լիլիթ Մկրտչյանը, որը պարտություն մատնեց Անահիտ Ղազարյանին: Առայժմ 6,5 միավորով 3-րդ տեղում է Լյուդմիլա Ասլանյանը, որը նույնպես այս տուրում պարտություն կրեց:

ՆՏ

Դրամական պարգեւներ աշխարհի չեմպիոն Արա Գեւորգյանին

«Հայաստանի ազատ ոճի ըմբշամարտի պատմության մեջ ունեցանք աշխարհի առաջին չեմպիոնը: Եվ դա շնորհիվ Ռազմիկ Գոլեցյանի սան, Երեւանի օլիմպիական հերթափոխի ուսումնարանի եւ ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի շրջանավարտ Արա Գեւորգյանի», ազատ ոճի ըմբշամարտի աշխարհի առաջնության մասնակիցների հետ երեկ տեղի ունեցած հանդիպման ժամանակ ասաց ՀՀ սպորտվարչության պետ Ալեքսան Ալեքսանյանը: Հանդիպման ժամանակ աշխարհի չեմպիոնին հանձնվեցին պարգեւներ՝ «Ռիբոկ» ֆիրմայի կողմից տեսամագնիտոֆոն, Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի կողմից՝ 150 դոլլար եւ ՀՀ սպորտվարչության կողմից՝ 20 հազար դրամ: Առաջնության երրորդ մրցանակակրին՝ Արմեն Մկրտչյանին՝ հանձնվեց ստերեոմագնիտոֆոն, 100 դոլլար եւ 15 հազար դրամ: Դրամական պարգեւների արժանացան նաեւ նրանց մարզիչները:

ՆՏ

Անանդը տրամադրված է լավատեսորեն

Հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդը գտնում է, որ ինքը որոշակի շանսեր ունի պրոֆեսիոնալ շախմատային ասոցիացիայի գծով աշխարհի առաջնությունում ռուսաստանցի Գարրի Կասպարովի հետ կայանալիք մրցախաղում: «Մրցախաղը բաղկացած կլինի 20 պարտիայից, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, ասել է Անանդը: Նման երկարատեւ մրցախաղի ես կմասնակցեմ առաջին անգամ: Ուստի կարծեմ՝ կտեսնենք: Գարրիի մասին այնքան շատ են գրում, որ ես ոչ մի նոր բան ավելացնել չեմ կարող:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՀՀ ԳԱՎԱԹ

«Եղվարդն» էլ հրաժարվեց, իսկ «ԲՄԱ-Արայիկն» չներկայացավ

Մեկնարկեց ֆուտբոլի ՀՀ «Անկախություն» գավաթի 1996 թվականի խաղարկությունը: 1/16 եզրափակիչում տեղի ունեցավ 3 հանդիպում: Հանրապետության բարձրագույն խմբի առաջնության առաջատար Երեւանի «Փյունիկը», հաջող սկսեց նաեւ գավաթի խաղարկությունը: Արմավիրում 11-1 ոչ ֆուտբոլային հաշվով հաղթելով տեղի «Արմավիր» թիմին, «Փյունիկը» փաստորեն պատասխան խաղից առաջ գործնականում ապահովեց 1/8 եզրափակչի ուղեգիրը: 3 անգամ գոլի հեղինակ դարձան Գեղամ Հովհաննիսյանը, Մերուժան Պողոսյանը: Կրկին դաշտից առանց գնդակի չհեռացավ փորձառու պաշտպան Վարդան Խաչատրյանը, որը «Փյունիկի» կազմում վարակվել է գրոհային խաղով եւ դարձել ինքնատիպ ռմբարկու: Մեկական գոլի հեղինակներ դարձան նաեւ Ռոմիկ Խաչատրյանը, Սարգիս Հովսեփյանը, Արմեն Գասպարյանը, Արմեն Սանամյանը: «Արմավիրից» միակ գնդակը խփեց Սամվել Առաքելյանը:

ՀԱՄ (Երեւան)–«Դինամո» (Երեւան) հանդիպումն էլ գրանցվեց խոշոր հաշվով: ՀԱՄ-ն հաղթեց 4-0 հաշվով եւ հաջորդ փուլ դուրս գալու խնդիրն էլ, կարելի է ասել, լուծված է: 2 գոլի հեղինակ դարձավ Արմեն Անանյանը: Մեկական անգամ աչքի ընկան Վաչագան Սարգսյանն ու Մարտին Սարգսյանը:

Գյումրիի «Արագածը» ընդունել էր ԲԿՄԱ-ին եւ հաղթեց 3-0 հաշվով: Այստեղ 2 գնդակ խփեց Գուրգեն Թադեւոսյանը, իսկ մեկ գոլի հեղինակ դարձավ Արայիկ Աղամյանը:

«Եղվարդը» հրաժարվեց գավաթի խաղարկությունից եւ «Զանգեզուրի» հետ նրա հանդիպումը չկայացավ:

Էջմիածնի «ԲՄԱ-Արայիկ» թիմը, առանց տեղեկացնելու ֆուտբոլի ֆեդերացիային, չներկայացավ «Կոտայքի» հետ հանդիպմանը: Դա այն դեպքում, որ Աբովյան էին ժամանել խաղի մրցավարներն ու տեսուչը: Հանրապետության ֆուտբոլի ֆեդերացիայի կարգապահական կոմիտեն կքննարկի այդ հարցը եւ հավանաբար լրջորեն կպատժի Էջմիածնի թիմին:

Գավաթի խաղարկության 1/16 եզրափակչի պատասխան բոլոր հանդիպումները կայանալու են սեպտեմբերի 14-ին եւ սկսվելու են ժամը 15-ին:

Ներկայացնում ենք ֆուտբոլային ակումբներին եւ նրանց խաղացողներին

Հակոբ Տեր-Պետրոսյան (Մոս)

Հակոբ Տեր-Պետրոսյանը հարձակողական ոճի կիսապաշտպան է: Սիրում է մասնակցել գրոհներին ու եզրափակել դրանք: Անհատական բարձր տեխնիկա ունի, տիրապետում է խաբքերի եւ արդյունավետ խաղացող է: Բնավորությամբ համեստ է: Մենք ապրում ենք անմիջական հարեւանությամբ եւ Հակոբը, ինչպես ասում են, մեծացել է աչքերիս առջեւ: Առավոտից մինչեւ երեկո մեր շենքի դիմաց գտնվող [illegible] միջնակարգ դպրոցի խաղահրապարակում նա գնդակ էր «տշում»: Ընդ որում, սիրում էր խաղալ իրենից մեծերի հետ: Մեծ սերը ֆուտբոլի նկատմամբ կանխորոշեց նրա ճակատագիրը: Հակոբը հանրապետության նախագահի եղբայր Պետրոս Տեր-Պետրոսյանի որդին է:

Ծնվել է 1971 թ. օգոստոսի 31-ին, Երեւանում: Հասակը՝ 174 սմ, քաշը՝ 69 կգ: Առաջին մարզիչն է Գեւորգ Ղահրամանյանը: «Արարատ» ֆուտբոլային դպրոցի սան է (1982-1986): Ընդամենը 16 տարեկանում (1987) հրավիրվել է «Արարատ», սակայն կարճ ժամանակ անց հրաժեշտ է տվել թիմին եւ միայն 8 տարի անց նորից վերադարձել հարազատ ակումբ (1994): 1986-1987-ին խաղացել է մինչեւ 16 տարեկան ֆուտբոլիստների ԽՍՀՄ պատանեկան հավաքականում: Խաղացել է Երեւանի «Վանում» (1992-1993) եւ «Քասախում» (1994): Այս տարի մասնակցել է «Արարատի» բոլոր խաղերին՝ 13-ը առաջնության, 2-ը եվրագավաթների, 6-ը ՀՀ գավաթի խաղարկության: Խփել է 8 գնդակ: «Մոնակոյի» հետ խաղում դարձել է առաջին գոլի հեղինակ: ՀՀ ազգային հավաքականում անցկացրել է 4 խաղ (2-ը պաշտոնական): Ամուսնացած է: Կինը՝ Անուշը, տնտեսագետ է, աղջիկը՝ Վարդուհին, 3 տարեկան է:

Գոհում է Հակոբ Տեր-Պետրոսյանը

ԱՐԱՐԱՏ ՖԱ

– Նախագահի եղբոր որդի լինելը ֆուտբոլին չի՞ խանգարում: Ոմանք այն կարծիքին են, թե քեզ հավաքական եւ «Արարատ» են վերցրել ի հարգանս հանրապետության նախագահի:

– Որոշ չափով խանգարում է: Հասկանալի է, ֆուտբոլից չհասկացողների մոտ նման կարծիք է ստեղծվել, բայց ֆուտբոլից հասկացողներն այլ կերպ են մտածում: Ես իմ ուժերով եմ ֆուտբոլիստ դարձել: Երբ ֆուտբոլ չխաղայի, կգնայի ուրիշ բնագավառ եւ անպայման իմ տեղը կգտնեի: Մինչեւ հորեղբորս նախագահ դառնալը ես ֆուտբոլ էի խաղում եւ խաղում էի թե հանրապետության առաջատար թիմում «Արարատում» եւ թե ԽՍՀՄ պատանեկան հավաքականում: Ես Հայաստանի պատանեկան հավաքականի ավագն էի: Համամիութենական «Պատանեկություն» գավաթի խաղարկության 2-րդ մրցանակակիր եմ դարձել: Ընդհակառակը, նախագահի որդի ավելի քիչ եմ խաղացել եւ ավելի քիչ արդյունքի հասել:

– Իսկ նախագահը ֆուտբոլ սիրո՞ւմ է:

– Այո: Երբ տեսնում է, հարցնում է, հետաքրքրվում ֆուտբոլային գործերով: Բայց մեր ընտանիքում ամենամոլի ֆուտբոլասերը մեծ հայրս է՝ Թելման Տեր-Պետրոսյանը: Հայրս էլ է ֆուտբոլասեր, եւ հենց նրա շնորհիվ ֆուտբոլիստ դարձա: Իսկ մայրս չէր ուզում, որ ֆուտբոլ խաղայի, առավել եւս, որ դպրոցում լավ էի սովորում:

– Դու ազատ հնարավորություն ունե՞ս հաղորդակցվելու նախագահի հետ:

– Երբ պետք է լինում, թեկուզ մեկ րոպեով ընդունում է: Բայց ես էլ եմ հասկանում նրա ժամանակի սղությունը:

– Ժամանակ ունենու՞մ է լինել հարազատների շրջապատում:

– Շատ քիչ: Խիստ զբաղված է: Գալիս է մեր տուն՝ տեսնելու: Մենք ավելի հաճախ ենք այցելում իրեն:

– Հայաստան-Դանիա խաղին, երբ դու առաջին դուրս եկար, նախագահը ներկա էր: Դա լրացուցիչ կաշկանդվածություն առաջացրե՞ց:

– Ինձ համար նշանակություն չունի: Երբ դաշտ եմ մտնում, ամեն ինչ մոռանում եմ:

– Ինչու՞ «Քասախ» տեղափոխվեցիր:

– Մենք պատճառ դարձանք, որ «Քասախը» հրաժեշտ տվեց բարձրագույն խմբին: Պարտքի զգացումը ստիպեց եւ այն, որ ընկերս Սամվել Գասպարյանը, «Քասախի» մեջ էր: 7 հոգով «Վանից» տեղափոխվեցինք «Քասախ»:

– Իսկ փոխարենը՝ «Վանը» փլվեց:

– Ղեկավարներն են մեղավոր: Ֆուտբոլիստների հետ պայմանագրերը ճիշտ էին ստորագրվում, պայմանները չէին բավարարում եւ լավ թիմը քանդվեց: «Վանը» հնարավորություն ուներ պայքարել մրցանակային տեղի համար:

– Այնուամենայնիվ, «Քասախն» էլ խնդիրը չլուծեց:

– Թիմը վատ չխաղաց: Մեր ճանապարհին «Արագածը» «կանգնեց», որին զիջեցինք ընդամենը 1 միավորով: «Վանից» հետո «Արարատ» էին հրավիրում: Հրաժարվեցի, բայց սխալվեցի: Անտեղի 2 տարի կորցրի:

– Իսկ առաջին անգամ ինչու՞ հեռացար «Արարատից»:

– Այն ժամանակ (1986-87) ես խաղում էի ԽՍՀՄ պատանեկան հավաքականում եւ ընդգրկված էի «Արարատում», բայց գլխավոր մարզիչ Արկադի Անդրեասյանն ինձ փոխարինողների կազմում չէր խաղացնում: Ես որոշեցի հեռանալ եւ տեղափոխվեցի Հոկտեմբերյանի «Սպարտակ», որը հանդես էր գալիս ԽՍՀՄ երկրորդ խմբի մրցաշարում: Ավելի լավ էր հանդես գալ երկրորդ խմբում, քան փոխարինողների կազմում, քանի որ փորձ ձեռք բերելու տեսակետից դա ավելի օգտակար էր: Մեկ մրցաշրջան հետո տեղափոխվեցի Նալչիկի «Սպարտակ», որը նույնպես ելույթ էր ունենում ԽՍՀՄ երկրորդ խմբում: Երբ «Արարատից» հեռացա, Անդրեասյանը ասում էր ֆուտբոլից այնպես կզրկի, որ նույնիսկ բակում էլ գնդակ չեմ կարողանա խաղալ: Ի դեպ, գտնում եմ, որ փողոցի ֆուտբոլն ինձ շատ օգնեց, հատկապես մեծերի հետ խաղալը: Ինչեւէ, ես 8 տարի անտեղի կորցրեցի: Այն ժամանակ «Արարատում» ընդգրկված էին նաեւ ներկայիս իմ խաղընկերները՝ Արամայիս Տոնոյանը, Հարություն Աբրահամյանը, Ռազմիկ Գրիգորյանը, Տիգրան Գալեյանը, ինչպես նաեւ Ֆրանսիայում գտնվող Արթուր Դեմիրճյանը:

Հրավիրվել էի նաեւ ԽՍՀՄ պատանեկան հավաքականից: Շատ էի լսել, բայց չէի հավատում, որ փողով կարելի է խաղալ հավաքականում: Այն ժամանակ թիմի մարզիչներն էին Գենադի Կոստիլեւը ու Ալեքսանդր Կուզնեցովը: Իհարկե, նրանք չէին կարող ֆուտբոլիստների հետ խոսել դրամի մասին, սակայն այդ մասին հանկարծ էր մասսաժիստը, որն ասում էր. «Ուզու՞մ ես հավաքականում խաղալ, արտասահման գնալ, փող պետք է տաս»: Իրենց համար տարբերություն չկար, թե ով կխաղար: 1992-ին ուզում էի թողնել ֆուտբոլը: Արմեն Չիլինգարյանը պատճառ դարձավ, որ մնացի:

– Ֆուտբոլային կուռքդ ո՞վ է:

– Ֆրանկո Բարեզին: Հայկական ֆուտբոլում ինձ դուր են եկել Արմեն Չիլինգարյանն ու Խորեն Հովհաննիսյանը: Ներկա սերնդից կառանձնացնեի Հարություն Աբրահամյանին, Արամայիս Տոնոյանին, Լեւոն Ստեփանյանին, Համլետ Մխիթարյանին, Սարգիս Հովսեփյանին, Արմեն Շահգելդյանին...

– Հավաքականի [illegible] ինչպիսի՞ն է:

– Բոլոր լավագույններն ընդգրկված են: Հավաքականը ակումբ չի եւ տվյալ պահին ով պատրաստ է, նա էլ պետք է խաղա:

– Իսկ խաղաոճի մասին ի՞նչ կասես:

– Թե «Արարատում» եւ թե հավաքականում նույն մարզիչն է եւ տակտիկան էլ նույնն է: Այլ բան է, որ «Արարատում» մենք իրար լավ ենք հասկանում եւ օղակների միջեւ կապն ավելի հաստատ է:

– Սպասու՞մ էիր, որ «Արարատը» կհաղթի ԳԿՄ-ին:

– Լեհաստանում արձանագրված 0-2 հաշվից հետո շատ դժվար էր, բայց 90 տոկոսով հավատում էի հաջողությանը: Ես չհավատացողների թվում էի: Միայն առաջին գոլից հետո հավատացի, որ կարող ենք անցնել հաջորդ փուլ:

– Հաղթանակը ինչպե՞ս ընդունեցիր:

– Ինչ ֆուտբոլ եմ խաղում, նման բան չեմ հիշում: Թե հավաքականի եւ թե «Արարատի» լավ խաղեր եղել են, բայց այդպիսի արժեքավոր հաղթանակ չենք ունեցել:

– Վիճակահանության մասին ի՞նչ կասես:

– Մոսկվայի «Դինամոն» ամենաուժեղներից չէ, բայց լեհականից ուժեղ է: Կուզենայի մեր մրցակիցը լիներ Իսպանիայի կամ Ֆրանսիայի թիմերից մեկը, որ աշխարհը մեզ տեսներ: Բայց հաջորդ փուլ անցնելու համար «Դինամոն» հարմար մրցակից է: Ինչ խոսք, «Դինամոն» էլ մեր մասին է նույնը մտածում: Առաջին խաղը ցույց կտա, թե ով ավելի լավ հնարավորություններ ունի:

– Երեւում է լավատես չես:

– Գուշակություն անել չեմ սիրում: Խոսելով չի:

– Իսկ խմբը խոսելով է:

– Դուք խոսում եք, մենք խաղում:

– Ընտանիքդ ֆուտբոլո՞վ ես պահում:

– Ինձ համար միայն ֆուտբոլով ընտանիք պահելը դժվար է, չնայած, մյուս թիմերի համեմատ, «Արարատում» ամենաբարձր աշխատավարձն ենք ստանում, իսկ սպոնսորն էլ հնարավորության սահմաններում ամեն հարցում օգնում է: Հատկապես եվրագավաթներում, երբ հաղթենք, մեր վիճակն անհամեմատ կլավանա:

– Ֆուտբոլից հետո ազատ ինչո՞վ ես զբաղվում:

– Միայն ֆուտբոլ:

ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՊԱՐԱԴՈՔՍ

Երեւան. Քաղա՞ք, թե՞ քաղաքատիպ ավան

Ներկայումս Երկրի բնակչության շուրջ 45 տոկոսը կենտրոնացված է քաղաքային բնակավայրերում: 2000 թ.-ին ուրբանիզացիայի տեմպերին համապատասխան այդ ցուցանիշը կհասնի 51 տոկոսի եւ քաղաքային բնակչության թիվը կհասնի 3.2 միլիարդի: 1900-ին քաղաքներում բնակվում էր աշխարհի բնակչության միայն 12 տոկոսը, 1950-ին 29 տոկոսը, 1980-ին 40 տոկոսը: ՄԱԿ-ի տվյալների համաձայն, 1 մլն. բնակչություն ունեցող քաղաքը միջին հաշվով 24 ժամվա ընթացքում սպառում է 2000 տոննա սնունդ, 625000 տոննա ջուր եւ 9500 տոննա վառելանյութ: Ի՞նչ տեղ է այս համակարգում պատկանում Երեւանին եւ ընդհանրապես կարելի՞ է այսօր մեր հանրապետության մայրաքաղաքը դիտել համապատասխան կարգավիճակի ներքո: Խոսքը գնում է Երեւանի այսօրվա վիճակի մասին, իսկ թե ինչ է նախատեսված Սահմանադրությամբ՝ առանձին հոդվածի նյութ է:

«Քաղաք» հասկացությունը զուրկ է մի ընդհանուր սահմանումից: Դանիայում կամ Շվեդիայում նույնիսկ 200 բնակիչ ունեցող բնակավայրն արդեն քաղաք է: Գերմանիայում եւ Ֆրանսիայում այդ ցուցանիշը հասնում է 2 հազարի, ԱՄՆ-ում 2.5 հազարի, Ավստրիայում 5 հազարի եւ այլն: Հիշյալ երկրները բնութագրվում են ուրբանիզացիայի բարձր մակարդակով, եւ գյուղական բնակչությունն այնտեղ չնչին տոկոս է կազմում: Եվրոպական կամ Հյուսիսային Ամերիկայի երկրներում սոցիալական շերտերի «ինքնորոշումը» հետեւանք է երկարատեւ էվոլյուցիոն զարգացման եւ այդ առումով կայուն է: Մինչդեռ, նման շերտավորումը մեզանում պայմանավորված է եղել համապատասխան ծրագրվածությամբ եւ բնութագրվել է հոկարբնական ու հեղափոխական ընթացքով: Այդ իսկ առումով տրամաբանական է թվում այն մոտեցումը, որը ցուցաբերվել է մեր պարագայում քաղաքային բնակավայրի սահմանման եւ ճանաչման գործում: Համաձայն գործող օրենքի, Հայաստանում քաղաք է կոչվում այն բնակավայրը, որի բնակչության 2/3 մասը զբաղված է արտադրության կամ սպասարկման ոլորտներում: Տվյալ դեպքում, հարկ չկա խոսել քաղաք կոչվածի ընդհանուր կոլորիտի, ուրբանիզացված ճաշակների եւ բնակչության իրական զբաղվածության մասին: Մեր մեկնաբանությունները բացառապես հարցի իրավական կողմի շուրջ են: ՄՋԱԶ-ի վիճակագրության համաձայն, հանրապետության աշխատունակ բնակչության միայն 26 տոկոսն է զբաղված արտադրության ոլորտում: Նման տոկոսային ցուցանիշը կազմում է 494 հազար մարդ եւ այն էլ ողջ հանրապետության չափանիշով: Մեկ միլիոնանոց Երեւանի պարագայում, համապատասխան զբաղվածությամբ քաղաքացիների թիվը նահանջ է արել մինչեւ 350-360 հազարի, որը եւ մայրաքաղաքի բնակչության շուրջ 35 տոկոսն է: Բնականաբար սպասարկման ոլորտում աշխատողների թիվը ներկայիս պայմաններում չի կարող անգամ մոտենալ 400 հազարի եւ դրանով իսկ օրինականացնել Երեւանի «քաղաք» կոչումը: Ուստի եւ ստիպված ենք այսօր արձանագրել այն տխուր փաստը, որ 2800-ամյա մեր մայրաքաղաքը լավագույն դեպքում քաղաքատիպ ավան է: Ստեղծված կացությունը ողբալի պարտադրում է ընտրել Երեւանի «բեռնաթափման» ուղին եւ պատահական չի կարելի համարել այն, որ Երքաղխորհուրդը վերջերս անդրադարձել է հատկապես այս հարցին:

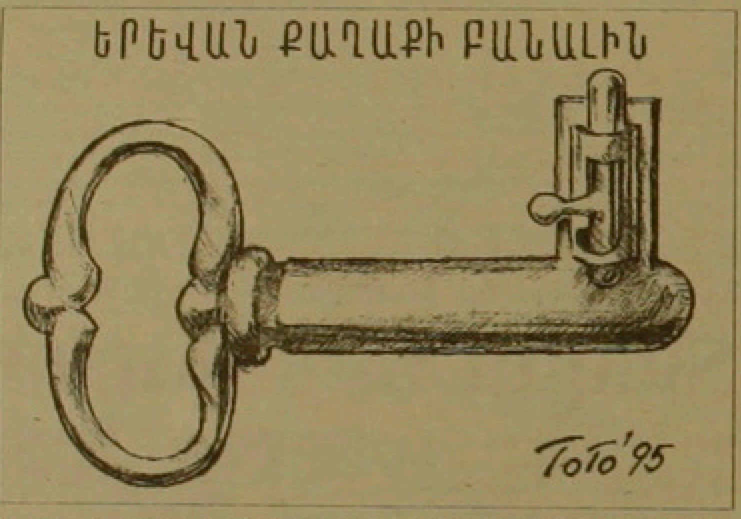

Ընդհանուր առմամբ, նման իրավիճակ է այսօր հանրապետության մյուս քաղաքներում եւ միայն Քաջարանն է, որ ներկայանում է լիիրավ քաղաքի տեսքով (Քաջարանում բնակչության մեծ մասը պղնձամոլիբդենային կոմբինատի աշխատակիցներ են):

Որպեսզի մեր շարադրանքը չեզրափակենք տխուր վերջաբանով, նշենք, որ Երեւանն այսօր 1 մլն բնակչություն ունեցող քաղաքների շարքում (իսկ նրանք շուրջ 300 են), էկոլոգիապես ամենամաքուր... քաղաքատիպ ավանն է: Ցուցանիշ, որն արժանի է Գինեսի գրքի էջերին:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Հարգելի հեռուստադիտողներ
«Մ՛այր հայրենիք»
հեռուստախմբագրությունը ներկայացնում է շաբաթ եւ կիրակի օրերի ծրագրերը

Շաբաթ

19:00 Ռոբերտ Պատրիկ եւ Պիտեր Ուիլլեր «Փոխարինող անձը» կինոնկարում
20:30 Ռիգայի արտադրության գեղարվեստական կինոնկար «Կրկնակի զարկ», դերերում՝ Յուրի Ժագարս, Իգոր Դոմվարտե եւ Ալգիս Մատուլենիս
22:30 Դեւիդ Կոպերֆիլդի «Հրաշքների 15 տարի» ֆիլմի շարունակությունը
23:00 Գեղարվեստական կինոնկար «Կասկածելի գործը», գլխավոր դերերում՝ Ռիչարդ Գրիկո, Ջիմ Բերանս եւ Նիկ Մանկուզո
00:30 Գիշերային տեսաֆիլմ «Էկզոտիկա», դերերում՝ Բրյուս Գրինվուդ, Միա Կիրշներ եւ Դոն Մակելլար

Կիրակի

18:00 Համերգ Ռոբերտ Բրանդի մասնակցությամբ Մոնրո Ջոմրո տեսակլիպով
19:00 Գեղ. կինոնկար «Դայտոնի գնացքը», ռեժիսոր՝ Յարոսլավ Լուպիս
20:30 «Կիկբոքսինգմարտիկը սուրով» տեսաֆիլմը: Գլխ. դերերում՝ Կեւին Կինգ եւ Դեյնա Պլատո
22:00 Դեւիդ Կոպերֆիլդը ներկայացնում է «Հրաշքների 15 տարի» ֆիլմը
22:30 Ռուսական գեղ. կինոնկար «206 հոդվածով»
00-ին Ռուսական համերգ
00:30 Դասական կինոնկար «Դ՛Արտանյանի դուստրը»: Գլխ. դերերում՝ Ֆիլիպ Նուարե, Սոֆի Մարսո, Կլոդ Ռիչ եւ Սամի Ֆրեյ:

«ՍԱՆՏՈՒՐՍ»
ֆիրման առաջարկում է

14 ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՕՐ ԿԻՊՐՈՍՈՒՄ
Բուլղարական «ՍԱՆՏՈՒՐՍ» ֆիրման յուրաքանչյուր երկու շաբաթը մեկ կազմակերպում է ուղիղ թռիչք
ԵՐԵՎԱՆ - ԼԱՌՆԱԿԱ (Կիպրոս):
Զբոսաշրջիկների խմբերն արդեն հանգստանում են արեւաշող Կիպրոս կղզում
Առաջիկա թռիչքները՝ սեպտեմբերի 7-ին

Բարձրակարգ հյուրանոց
(ծովից 100մ հեռավորության վրա)
Երկտեղանոց համարներ (հեռախոս, հեռուստացույց, սառնարան, խոհանոց)
3-օրյա էքսկուրսիա (ցանկացողների համար) ՊՈՐՏ - ՍԱՅԻԴ
(Եգիպտոս) եւ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄ կիպրական օվկիանոսային «Արլանդե» ջերմանավով:
Ուղեգրի արժեքը $540 + 96.000 դր.

Ֆիրման առաջարկում է նաեւ 2-շաբաթյա հանգիստ Բուլղարիայի «Զոլոտիե Պեսկի» ծովափում
եւ մասնավոր վիլլաներ Նեսեբր առողջարանում:

Վճարումը՝ համարժեք դրամով, կանխիկ կամ փոխանցումով

«Անի» հյուրանոց, 512, 523, 530 սենյակ
(ԵՎՐՈՍՏԱՆ-ՌԻՅՈՒՐՏ ֆիրմա)
Հեռ. 52-42-85, 59-45-12

ՀԵՌԱԽՈՍԱՀԱՄԱՐԻ ԱՎՏՈՄԱՏ ՈՐՈՇԻՉՈՎ
ՀԵՌԱԽՈՍԱՅԻՆ ԱՊԱՐԱՏ
ԴՐՈՏՈՆ

ՖՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
◆ կորսի եւ կհուշի Ձեզ զանգահարողի հեռախոսահամարը, ինչպես նաեւ կհիշի Ձեզ նախկինում զանգահարած 67 հեռախոսահամարները եւ կվերարտադրի դիսփլեյի վրա.
◆ կօգնի Ձեզ զանգահարել ժամանակավորապես զբաղված հեռախոսահամարներով եւ կհայտնի երբ կապ կլինի (ավտոմատ զանգում).
◆ կհիշի եւ կհավաքի քաղաքային կոդերում Ձեզ անհրաժեշտ 40 համարներից ցանկացածը ընդմիջումներով եւ մի շարք այլ ֆունկցիաներ:
Սնուցումը միայն հեռախոսային գծից:
Ապարատը նորմալ աշխատում է նաեւ Երեւանի հեռախոսային գծերում:
Գինը պայմանագրային, հնարավոր է զեղչ:
Հեռ. 63-76-45, 63-02-40

«ԱՐԱՅ» ֆիրման
ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է
"Panasonic" ֆիրմայի հեռախոսային կապի գերժամանակակից էլեկտրոնային համակարգեր

1. KX – T 30810B մինչեւ 3 քաղաքային հեռախոսային գիծ եւ մինչեւ 8 ներքին արտաքին
2. KX – T 61610B մինչեւ 6 քաղաքային հեռախոսային գիծ, եւ մինչեւ 16 ներքին արտաքին
3. KX – T 123210 մինչեւ 12 քաղաքային հեռախոսային գիծ եւ մինչեւ 32 ներքին արտաքին

ՄԵՐ ԲԱՐՁՐՈՐԱԿ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԸ ԿՕԳՆԵՆ ՁԵԶ ՍԵՂՄ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐՈՒՄ ՏԵՂԱԴՐԵԼ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ, ՎԵՐԱԾՐԱԳՐԱՎՈՐԵԼ ԱՅՆ ԸՍՏ ՁԵՐ ՑԱՆԿՈՒԹՅԱՆ
ՏՐՎՈՒՄ Է 1 ՏԱՐՎԱ ԵՐԱՇԽԻՔ

Մեր հասցեն Հեռախոսները
Աբովյան փողոց 9
25-37-50, 25-10-87, 25-43-87

ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ ԵՆ
դրսեւորահանման ժապավեններ, տոգարանային, փայտի ծոման եւ այլ աշխատողներ փայտի արտադրամասի համար:
Հասցեն «Երեւան» հյուրանոց, 4-րդ հարկ, հմ. 305 սենյակ
հեռախոս 59-73-48,
ժամը 9:30-11:30

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
ՀՈՂԱՄԱՍ-ԱՅԳԻ
500 քմ տարածությամբ, Զորավարի 2-րդ զանգվածում:
Զանգահարել 58-18-41 հեռախոսահամարով:
◇
5-սենյականոց բնակարան (95 քմ), վերնահարկով (45 քմ) Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ), 4 հարկանի քարե շենքում: Ընդհանուր մակերեսը 140 քմ:
Հեռ. 58-18-41, 34-25-86:
◇
20-60 օրական հավի ճտեր:
Զանգահարել 643054

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Ինդեքս 69149. Պատվեր 1933 Տպաքանակը՝ 7000 Ստորագրված է տպագրության՝ 1. 09. 1995 Գինը՝ 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@